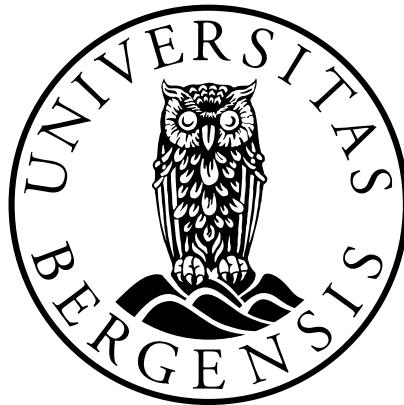

Barns beskyttelse mot eksponering fra foreldre på sosiale medier

Med særlig fokus på eksponering i kommersiell sammenheng

Kandidatnummer: 264

Antall ord: 14 220

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10. mai 2022

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
1 Innledning.....	3
1.1 Oppgavens problemstilling og dens aktualitet	3
1.2 Begrepsavklaringer.....	4
1.3 Grunnleggende hensyn, rettskildebildet og metodiske utfordringer	4
1.4 Avgrensninger	7
1.5 Fremstillingen videre.....	8
2 De menneskerettslige utgangspunktene	9
2.1 Barns rett til privatliv	9
2.1.1 De generelle bestemmelsene om retten til privatliv: Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8 9	
2.1.2 Særskilte bestemmelser om barns rett til privatliv: Grunnloven § 104 tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 16.....	10
2.1.3 Foreldrenes ytringsfrihet	11
2.1.4 Prinsippet om barnets beste i Grunnloven og barnekonvensjonen	13
3 Barns vern mot eksponering fra foreldre etter alminnelig lovgivning	14
3.1 Straffeloven § 267	14
3.1.1 «privatlivets fred»	14
3.1.2 «offentlig meddelelse»	15
3.1.3 «krenker» - en rettsstridsvurdering	16
3.2 Skadeerstatningsloven § 3-6.....	18
3.3 Åndsverkloven § 104	20
3.4 Personopplysningsloven.....	21
3.5 Foreldreansvaret i barnelova	23
3.5.1 Barnets medbestemmelsesrett	26
3.5.2 Barnets selvbestemmelsesrett.....	26
4 Avveiningen mellom barns rett til privatliv og foreldres ytringsfrihet	30
4.1 ‘Contribution to a debate of general interest’	30
4.2 ‘How well known is the person concerned and what is the subject of the report?’ .	31
4.3 ‘Prior conduct of the person concerned’	33
4.4 ‘Method of obtaining the information and its veracity’	35

4.5	‘Content, form and consequences of the publication’	36
5	Er barns rett til privatliv tilstrekkelig vernet?	39
6	Avslutning	42
	Litteraturliste	43
	Litteratur	43
	Bøker	43
	Artikler	44
	Leksikon	45
	Lovkommentarer	46
	Avisartikler	47
	Lovregister	48
	Forarbeider	49
	Rettsavgjørelser	51
	Høyesterett	51
	Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD).....	52
	Internett	53
	Annet materiale	54

1 Innledning

1.1 Oppgavens problemstilling og dens aktualitet

Som følge av den teknologiske utviklingen har sosiale medier etablert seg til å bli en naturlig del av hverdagen for mange.¹ For mange har det blitt så naturlig at flere bruker sosiale medier i kommersiell sammenheng som fulltidsjobb ved å tjene penger på å publisere reklameinnhold. Typisk reklameinnhold som publiseres har et bredt omfang til alt fra interiør, hverdagsliv og mote. Kommersiell bruk av sosiale medier fører til at også barn opplever å bli eksponert som innhold på foreldrenes sosiale medier.² Som følge av dette har flere pekt på behovet for å beskytte barns privatliv mot foreldrenes eksponering av dem på internett, fordi dagens regelverk gir mangelfull beskyttelse³ eller er for uklart utformet.⁴ Denne oppgaven skal derfor se nærmere på følgende problemstilling:

Hvilken rettslig beskyttelse har barn har mot å bli kommersielt eksponert av egne foreldre på sosiale medier, og hvilke eventuelle grenser setter disse reglene for foreldrenes ytringsfrihet?

Ettersom sosiale medier fremdeles er et ungt fenomen, er det vanskelig å peke på hvilke virkninger eksponering i sosiale medier har for og på barn.⁵ Uten betydning er det imidlertid ikke.⁶ Selv om foreldres eksponering av barn gjerne skjer i beste mening,⁷ er det likevel klart at barn, fordi de befinner seg i en fysisk og mental utviklingsprosess,⁸ har dårligere forutsetninger enn voksne til å forstå omfanget og konsekvensene av å bli eksponert i sosiale medier. Barn er derfor avhengig av et regelverk som beskytter dem og setter begrensninger der foreldrene ikke gjør det. Dette må imidlertid ses i lys av foreldrenes ytringsfrihet. Siden oppgavens problemstilling byr på kollisjon mellom to fundamentale rettigheter, er det vanskelig å gi et klart svar på hvor grensen for kommersiell eksponering av barn går før

¹ Gunn Enli og Ida Aalen, «sosiale medier» i Store norske leksikon, 14. mai 2018, https://snl.no/sosiale_medier, (lest 10. februar 2022).

² Stenerud, Kristine og Ingvild Edvardsen, «Bildedeling i sosiale medier: Nå skal barna får mer innflytelse», NRK, 13. juli 2021, https://www.nrk.no/norge/bildedeling-i-sosiale-medier_-na-skal-barna-fa-mer-innflytelse-1.15570167, (lest 10. februar 2022).

³ Se blant annet Allstrin (2015) s. 202 – 219, Grønvold og Hendis (2014), Smith (2011) s. 106 – 126.

⁴ Aarli (2020) s. 256 – 272.

⁵ Allstrin (2015) s. 203.

⁶ NOU 2009: 1 s. 138.

⁷ Datatilsynet, «I beste mening om bilder av barn på nett», 2018, s. 3.

⁸ Smith (2011) s. 107.

privatlivet deres er krenket. Oppgaven skal likevel, gjennom et dypdykk i eksisterende rettskildemateriale, forsøke å finne svar på hvor grensen kan trekkes.

1.2 Begrepsavklaringer

Før oppgaven går videre, er det nødvendig å avklare noen gjennomgående brukte begreper. Med «barn» menes personer under fylte 18 år.⁹ «Foreldre» brukes i denne sammenhengen om voksne med foreldreansvar for barnet, enten i kraft av å være biologiske foreldre eller å ha blitt tildelt foreldreansvar for barnet.¹⁰ Når det gjelder begrepet «sosiale medier» innebærer dette nettsider og applikasjoner brukt til å skape og å publisere innhold for å dele med andre brukere.¹¹ Eksempler på populære sosiale medier er Facebook, Instagram, Snapchat og Tiktok. Oppgaven vil også benytte seg av begreper som «eksponering til kommersielle formål», «eksponering i kommersiell sammenheng» eller «kommersiell eksponering». Disse begrepene vil bli nærmere forklart under oppgavens punkt 1.4.

1.3 Grunnleggende hensyn, rettskildebildet og metodiske utfordringer

Problemstillingen medfører kollisjon mellom to fundamentale, selvstendige menneskerettigheter, nemlig barns rett til privatliv og foreldres rett til yringsfrihet. I slike tilfeller vil rangforholdet mellom rettighetene være utgangspunktet for avveiningen av hvilken rettighet som skal gis størst prioritet, der begge rettigheter ikke kan realiseres fullt ut.¹² Lex superior-prinsippet tilsier at rettigheten av høyere rang skal gis avgjørende vekt.¹³ Problemet i denne sammenhengen er at begge rettigheter er av grunnlovsrang og dermed likeverdige.¹⁴

I lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven) er retten til privatliv forankret i § 102 første ledd. Grunnloven § 102 første ledd gir uttrykk for at «enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin kommunikasjon». Bestemmelsen bygger på

⁹ Lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål (vergemålsloven) § 8 og lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) vedlegg 8: FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller (norsk oversettelse) (barnekonvensjonen) artikkel 1.

¹⁰ Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) §§ 2 og 3.

¹¹ Enli og Aalen (2018).

¹² Borvik (2011) s. 30.

¹³ Borvik (2011) s. 31.

¹⁴ Prop. 159 L (2020 – 2021).

Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 8 og SP artikkel 17.¹⁵ Ordlyden «enhver» tilsier at alle fysiske personer er omfattet, herunder også barn. Barn har derfor den samme retten til privatliv som voksne, og er beskyttet av de samme reglene.¹⁶ I tillegg er barns rett til privatliv særskilt forankret i Grunnloven § 104 tredje ledd. Grunnloven § 104 ble innført for å verne barns rettigheter og for å spesifisere barns særlige behov for beskyttelse, noe de generelle rettighetsbestemmelsene ikke gir uttrykk for.¹⁷ Bestemmelsen gir samlet uttrykk for rettigheter som fremgår av barnekonvensjonen, SP og EMK. Den skal fungere som en tolkningsfaktor i saker som gjelder barn og som en skranke for hvilken makt som kan utøves mot barn.¹⁸ Barnekonvensjonen artikkel 16 angir også barns rett til privatliv. Barnekonvensjonen har vært gjeldende norsk lov siden 2003, og gir uttrykk for et særskilt menneskerettighetsvern for barn og unge. Konvensjonen er bygget opp rundt fire generelle prinsipper om ikke-diskriminering,¹⁹ hensynet til barnets beste,²⁰ retten til liv og utvikling,²¹ og barnets rett til medvirkning.²² Disse prinsippene er både selvstendige og skal tas i betraktning ved tolkning av konvensjonen.

Ytringsfriheten er slått fast i Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10, og innebærer retten til å fremsette ytringer av ethvert innhold, uavhengig av form og medium, til enhver tid.²³ Det omfatter også retten til å ytre seg offentlig om egne barn innenfor rammene av foreldreansvaret,²⁴ slik det er angitt i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 30. Foreldre har dermed i utgangspunktet adgang til å eksponere egne barn i sosiale medier.

Felles for retten til privatliv og ytringsfriheten er at de nyter «equal respect».²⁵ Dette innebærer at inngrep i rettighetene må være hjemlet i lov, samt ha et formåls- og forholdsmessig grunnlag.²⁶ I norsk rett er kravet til lovhjemmel oppfylt gjennom alminnelig lovgivning, se kapittel 3. Straffeloven § 267,²⁷ skadeerstatningsloven § 3-6,²⁸ åndsverkloven §

¹⁵ Prop. 131 L (2018 – 2019) s. 12.

¹⁶ Grønvold og Hendis (2014) s. 15.

¹⁷ Innst. 169 S (2012 – 2013) s. 14.

¹⁸ Dok.16 (2011 – 2012) s. 189.

¹⁹ Barnekonvensjonen artikkel 2.

²⁰ Barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1.

²¹ Barnekonvensjonen artikkel 6.

²² Barnekonvensjonen artikkel 12.

²³ Fliflet (2005) s. 430.

²⁴ Aarli (2020) s. 256.

²⁵ *Delphi mot Estland* [J] no. 64569/09 avsnitt 139.

²⁶ EMK artikkel 8 andre avsnitt og artikkel 10 andre avsnitt.

²⁷ Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).

²⁸ Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeerstatningsloven).

104²⁹ og personopplysningsloven³⁰ oppstiller vern mot krenkelser av privatlivet og publisering av private opplysninger, og setter grenser for hvilke inngrep som kan tillates.

Denne oppgaven skal først og fremst være en rettsdogmatisk analyse av gjeldende rett for barns beskyttelse mot eksponering fra foreldre på sosiale medier i kommersiell sammenheng. En rettsdogmatisk analyse (de lege lata) innebærer å foreta en analyse av rettslig materiale med formål om å ta standpunkt til rettsspørsmål.³¹ I en slik analyse må man forholde seg til rettskildefaktorene og avgjøre hvilken relevans de har, hvilke slutninger de gir grunnlag for og til slutt vekte hvilke hensyn som har mest for seg.³² Det problematiske i relasjon til oppgavens problemstilling vil være grensdragningen for når inngrep i barns privatliv er forholdsmessig. Dette gir ikke rettskildene klart svar på. Høyesterett har behandlet en sak som gjaldt spørsmål om publisering av private opplysninger om egne barn på sosiale medier krenker privatlivets fred.³³ Barns beskyttelse mot eksponering fra foreldre på sosiale medier i kommersiell sammenheng er imidlertid lite berørt i det rettslige landskapet. Problemstillingen må derfor, som oppgaven vil belyse, besvares ut ifra en konkret avveining mellom retten til privatliv og ytringsfrihet. At retten til privatliv og ytringsfrihet beror på en konkret avveining, fremgår også av de ulike alminnelige bestemmelsene om retten til privatliv. Disse bestemmelsene knytter seg til ulike rettsområder og har forskjellig anvendelsesområde. I den konkrete avveiningen vil det derfor være utfordrende å ta stilling til hvilken relevans, slutning og vekt bestemmelsene har med hensyn til oppgavens problemstilling.

Avslutningsvis skal oppgaven foreta en kort rettspolitisk analyse (de lege ferenda) av om gjeldende rett gir barns rett til privatliv tilstrekkelig vern mot kommersiell eksponering fra egne foreldre. I motsetning til en rettsdogmatisk analyse, som tar for seg hvordan gjeldende rett er, innebærer en rettspolitisk analyse en vurdering om hvordan gjeldende rett bør være.³⁴

²⁹ Lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv. (åndsverkloven).

³⁰ Lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven).

³¹ Graver (2008) s. 167.

³² Graver (2008) s. 167.

³³ HR-2019-2038-A.

³⁴ Erik Magnus Boe og Jon Gisle, «de lege ferenda» i Store norske leksikon, 12. januar 2022, https://snl.no/de_lege_ferenda, (lest 28. april 2022).

1.4 Avgrensninger

Problemstillingen er avgrenset til foreldres eksponering av egne barn på sosiale medier i kommersiell sammenheng. Oppgaven vil derfor benytte seg av begrepene «eksponering til kommersielle formål», «eksponering i kommersiell sammenheng» og «kommersiell eksponering». Med dette siktes det til bruk av illustrasjonsmateriale, herunder stillbilder, levende bilder, lyd og ord av egne barn i forbindelse med reklamering av produkter og tjenester på sosiale medier. Personer som bruker sosiale medier til kommersielle formål omtales ofte som ‘influensere’ eller ‘påvirkere’. Kommersiell bruk av sosiale medier innebærer at en annonsør, altså andre kommersielle aktører, betaler influenseren for å reklamere for annonsørens produkt eller tjenester i egne sosiale kanaler.³⁵ Hensikten med slik reklamering er å vekke oppmerksomheten til potensielle kunder ved å skape en slik interesse for det aktuelle produktet eller den aktuelle tjenesten at det gjennomføres salg.³⁶ I de tilfeller en influencer benytter illustrasjonsmateriale der egne barn er involvert, blir barnet en naturlig del av inntektsgrunnlaget fra den aktuelle reklameringen. Personvernet til barn som eksponeres i denne sammenhengen vil i større grad være utsatt for krenkelser av sitt privatliv sammenlignet med barn som eksponeres gjennom privat bruk av sosiale medier på lukkede profiler. Dette er blant annet fordi sosiale medier- profiler med et kommersielt fokus gjerne ikke har de samme begrensningene på hvem som får tilgang til innholdet som publiseres, og dermed ikke kontroll på hvor innholdet havner, siden disse profilene ofte er åpne og tilgjengelig for øvrige brukere.³⁷

Ettersom innhold som publiseres på sosiale medier kan være både stillbilder, levende bilder, lydklipp og ord, er ikke oppgavens problemstilling avgrenset til åndsverkloven § 104 om retten til eget bilde. Problemstillingen er istedenfor rettet mot alle former for offentlig meddelelse av informasjon på sosiale medier. Det avgrenses imidlertid mot de begrensninger som følger av lov 1. september 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven). Oppgaven vil derfor ikke diskutere foreldres adgang til kommersiell eksponering av egne barn i relasjon til markedsføringsloven.

³⁵ Roger Pihl, «influenser» i Store norske leksikon, 7. november 2021, <https://snl.no/influenser>, (lest 26. april 2022).

³⁶ Birger M. Vikøren og Roger Pihl, «reklame» i Store norske leksikon, 14. mars 2022, <https://snl.no/reklame>, (lest 28. april 2022).

³⁷ Grønvold og Hendis (2014) s. 92 – 93.

1.5 Fremstillingen videre

For å kunne besvare oppgavens problemstilling om hvilken rettslig beskyttelse barn har mot å bli kommersielt eksponert av egne foreldre på sosiale medier, skal jeg i kapittel 2 først se nærmere på de menneskerettslige utgangspunktene for retten til privatliv og ytringsfrihet. Under punkt 2.1.1 skal jeg belyse innholdet i de generelle rettighetsbestemmelsene i Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Deretter skal jeg utdype innholdet i de særskilte bestemmelsene om barns rett til privatliv i Grunnloven § 104 tredje ledd og barnekonvensjonen. Videre presenteres innholdet i ytringsfriheten, samt det overordnede hensynet til barnets beste i punktene 2.1.3 og 2.1.4. I kapittel 3 beveger oppgaven seg over til de alminnelige bestemmelsene om vern av privatlivets fred, herunder straffeloven § 267 (punkt 3.1), skadeerstatningsloven § 3-5 (punkt 3.2), åndsverkloven § 104 (punkt 3.3) og personopplysningsloven (punkt 3.4). I dette kapittelet skal oppgaven se nærmere på anvendelsesområdet til disse bestemmelsene og de vilkårene som oppstilles. Etter gjennomgangen av de alminnelige privatlivsbestemmelsene, er det nødvendig å gjøre rede for foreldreansvaret i barnelova § 30 (punkt 3.5) og hvilke retningslinjer, og eventuelle rammer, det setter for foreldres ytringsfrihet. Foreldreansvaret må imidlertid utøves innenfor rammene av hensynet til barnets beste og tatt i betraktning barns selv- og medbestemmelsesrett. Jeg skal derfor under punktene 3.5.1 og 3.5.2 belyse innholdet i disse hensynene og forklare hvilken betydning disse har for foreldres adgang til å handle på vegne av egne barn. Her vil oppgaven særlig fokusere på hvem som har samtykkekompetanse til publisering av private opplysninger på sosiale medier.

Som kapittel 2 og 3 vil illustrere, beror problemstillingen på at det foretas en konkret avveining mellom barns rett til privatliv og foreldres ytringsfrihet. Denne avveiningen gjøres i kapittel 4. Selv om vurderingen i utgangspunktet skal knyttes til konkrete typetilfeller, tar avveiningen i kapittel 4 utgangspunkt i generelle momenter hentet fra EMD- praksis og vurderer disse ut ifra de nyanser som gjør seg gjeldende ved kommersiell eksponering av barn. I kapittel 5 skal jeg diskutere hvorvidt barns rett til privatliv er tilstrekkelig vernet mot kommersiell eksponering. Avslutningsvis, skal jeg i kapittel 6 oppsummere de viktigste hovedpunktene fra oppgaven, og konkludere så godt det lar seg gjøre på problemstillingen.

2 De menneskerettslige utgangspunktene

2.1 Barns rett til privatliv

2.1.1 De generelle bestemmelsene om retten til privatliv: Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8

Grunnloven § 102 gir uttrykk for den rettslige normen om at alle personer har rett til «privatliv». Ordlyden «privatliv» knytter seg til individets private sfære og personlige integritet, og tar sikte på å beskytte personvernet i vid forstand. Ifølge forarbeidene er privatlivets fred, i tillegg til personvernet, omfattet.³⁸ Bestemmelsen bygger på EMK artikkel 8 og SP artikkel 17,³⁹ og kom inn ved grunnlovsrevisjonen i 2014 som følge av et økende behov for grunnlovfestet vern av privatlivet.⁴⁰ Praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) må derfor legges til grunn ved tolkning av bestemmelsen.⁴¹ EMD har gitt uttrykk for at det ikke kan gis en uttømmende definisjon av «private life»,⁴² men har samtidig slått fast at det omfatter retten til personvern⁴³ og vern mot at personlig informasjon offentliggjøres.⁴⁴ Privatliv, personvern og personlig informasjon henger dermed sammen, og beskytter ulike aspekter av den personlige sfære.⁴⁵

Det er staten som er ansvarlig for å sikre individers privatliv og personlige integritet.⁴⁶ Dette innebærer krav om å gjennomføre tiltak som verner både den fysiske og psykiske integriteten,⁴⁷ altså for å beskytte den personlige sfære. Retten til privatliv er imidlertid ikke absolutt. Ifølge EMK artikkel 8 andre avsnitt kan offentlige myndigheter gjøre inngrep i privatlivet dersom det er «i samsvar med loven» og «nødvendig i et demokratisk samfunn» for «beskytte andres rettigheter og friheter». At inngrep må være i «samsvar med loven» innebærer at inngrep i privatlivet må være hjemlet i lov. I norsk rett er kravet til lovhjemmel oppfylt, se kapittel 3. Ordlyden «beskytte andres rettigheter og friheter» viser til at privatlivet

³⁸ Innst. 186 S (2013 – 2014) s. 27.

³⁹ Prop. 131 L (2018 – 2019) s. 12.

⁴⁰ Innst. 186 S (2013 – 2014) s. 27.

⁴¹ Dok. 16 (2011 – 2012) s. 175, samt. Rt. 2014 s. 1105, Rt. 2015 s. 81, Rt. 2015 s. 93 og Rt. 2015 s. 155.

⁴² *Peck mot Storbritannia* [J] no. 44647/08 avsnitt 57 og *Klass m.fl. mot Tyskland* [P] no. 5029/71 avsnitt 41.

⁴³ *Amann mot Sveits* [GC] no. 27798/95 avsnitt 65.

⁴⁴ *Von Hannover mot Tyskland* [J] no. 59320/00 avsnitt 65 og 76, samt Borvik (2011) s. 86.

⁴⁵ Anine Kierulf, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 239A3, Rettsdata.no (lest 15. februar 2022).

⁴⁶ Grunnloven § 102 andre ledd og EMK artikkel 1.

⁴⁷ Anine Kierulf, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 239A7, Rettsdata.no (lest 17. februar 2022).

kan måtte tåle inngrep av hensyn til andres grunnleggende rettigheter og friheter, forutsatt at disse har et legitimt formål.⁴⁸ Det er ubestridt at ytringsfriheten utgjør et legitimt formål, se punkt 2.1.3. Det avgjørende blir dermed om inngrep i privatlivet er «nødvendig i et demokratisk samfunn». Hvorvidt er inngrep er nødvendig, beror på en konkret avveining mellom den enkeltes og samfunnets, herunder også andre individers, interesser.⁴⁹ Spørsmålet er om samfunnets og andre individers behov for ytringsfrihet er nødvendig og vesentlig nok til å overstyre individets rett til privatliv.⁵⁰ Se kapittel 4 for den konkrete avveiningen mellom retten til privatliv og ytringsfrihet.

2.1.2 Særskilte bestemmelser om barns rett til privatliv: Grunnloven § 104 tredje ledd og barnekonvensjonen artikkel 16

Det følger av Grunnloven § 104 tredje ledd at «[b]arn har rett til vern om sin personlige integritet». Ordlyden «personlige integritet» gir uttrykk for et vern mot fysisk og psykisk krenkelse, altså krav på beskyttelse av den private sfære. Selv om dette også følger av det generelle privatlivsvernet i Grunnloven § 102, er integritetsvernet etter § 104 tredje ledd sterkere.⁵¹ Dette må, som belyst under punkt 1.3, ses i sammenheng med at barn er en særlig sårbar gruppe som har større behov for beskyttelse av sin integritet.⁵²

Det er staten som skal sørge for regelverk og håndhevelse av regelverk som verner om og beskytter barn mot ulike former for angrep mot privatlivet.⁵³ Uttrykket «rett til» signaliserer at integritetsvernet er en individuell rettighet for barn. Det innebærer at barn kan gå til sak mot staten, dersom staten ikke oppfyller plikten til å ivareta vernet. Ifølge forarbeidene er § 104 tredje ledd derimot ment å gjelde for mer alvorlige krenkelser av privatlivet, som vern mot vold, mishandling og seksuell utnyttelse.⁵⁴ Det utelukkes ikke at mindre alvorlige inngrep, som utidig og unødvendig innblanding i barnets privatliv, kan være omfattet. Mindre inngripende forhold vil uansett falle innunder § 102.⁵⁵ Om krenkelser av barns privatliv gjennom eksponering fra foreldre på sosiale medier faller innunder § 102, vil § 104 tredje

⁴⁸ Prop. 80 L (2019 – 2020) s. 19 flg., samt Erik Møse og Jørgen Aall mfl., *Norsk lovkommentar: Menneskerettsloven*, note 73, Rettsdata.no (lest 22. mars 2022).

⁴⁹ Aall (2018) s. 151.

⁵⁰ Aall (2018) s. 151.

⁵¹ Anine Kierulf, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 239I, Rettsdata.no (lest 22. mars 2022).

⁵² Dok. 16 (2011 – 2012) s. 192.

⁵³ Dok. 16 (2011 – 2012) s. 192.

⁵⁴ Dok. 16 (2011 – 2012) s. 193.

⁵⁵ Dok. 16 (2011 – 2012) s. 193.

ledd være en avgjørende tolkningsfaktor i avveiningen mellom barnets privatliv og foreldrenes ytringsfrihet. Årsaken er at bestemmelsen understreker barns særlige behov for beskyttelse mot krenkelser av privatlivet.⁵⁶

Barnekonvensjonen artikkel 16 slår fast at «barn ikke skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, [...] eller for ulovlig angrep mot sin ære eller sitt omdømme». Bestemmelsen angir et vern for barn mot «vilkårlig eller ulovlig innblanding» i privatlivet og mot «ulovlige angrep» mot barnets «ære eller [...] omdømme». Ordlyden tilsier alle former for urettmessig krenkelse av barnets personlige integritet og privatliv.⁵⁷ Dette innebærer at både krenkelser begått av statens myndigheter og andre privatpersoner er omfattet, men kun staten kan stilles ansvarlig for begåtte krenkelser.⁵⁸ For å sikre vern av barns privatliv, må bestemmelsen tolkes i lys av prinsippene om barnets beste og barns rett til medvirkning.⁵⁹ Inngrep i retten til privatliv etter artikkel 16 kan derfor kun forsvares om det foreligger lovhjemmel og inngrep er nødvendig av hensyn til barnets beste. Se punkt 2.1.4 om hensynet til barnets beste.

2.1.3 Foreldrenes ytringsfrihet

Ytringsfriheten er en grunnleggende forutsetning for et demokratisk samfunn og for menneskets sannhetssøken, og personlige autonomi og frihet.⁶⁰ Den innebærer at alle mennesker har rett til å ytre egne tanker og meninger eller å dele informasjon gjennom ulike former for kommunikasjon, men også å avstå fra å ytre seg eller motta informasjon. Dette betyr at ytringsfriheten også gir adgang til å ytre seg og dele informasjon om egne barn.

Ytringsfriheten er nedfelt i Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10, hvilket skal beskytte mot at stater gjør inngrep i den.⁶¹ Selv om ytringsfriheten er vid, er den ikke absolutt. I tilfeller der ytringsfriheten står i et spenningsforhold til andre rettigheter, gir loven adgang til å foreta inngrep i ytringsfriheten, dersom det er nødvendig.⁶² Av Grunnloven § 100 andre ledd følger

⁵⁶ Dok. 16 (2011 – 2012) s. 189.

⁵⁷ Smith (2011) s. 113.

⁵⁸ Njål Høstmælingen og Petter F. Wille, *Norsk lovkommentar: Menneskerettsloven; vedlegg 8*, note 16, Rettsdata.no (lest 23. mars 2022).

⁵⁹ Grønvold og Hendis (2014) s. 17.

⁶⁰ *Handyside mot Storbritannia* [P] no. 5493/73 avsnitt 49, samt. Prop. 80 L (2019 – 2020) s. 100. og Anine Kierulf, «ytringsfrihet» i Store norske leksikon, 21. desember 2021, <https://snl.no/ytringsfrihet>, (lest 1. mai 2022).

⁶¹ Kierulf, *22juliseret.no*, oktober 2017, <https://22juliseret.no/ressurs/ytringsfrihet-2/> (lest 2. mars).

⁶² Blant annet Grunnloven andre til fjerde ledd og EMK artikkel 10 andre avsnitt.

det at «[i]ngen kan holdes rettslig ansvarlig» for bruk av egen ytringsfrihet «med mindre det lar seg forsvare holdt opp mot ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse». Bestemmelsen gir uttrykk for et utgangspunkt om vern mot inngrep fra offentlige myndigheter i ytringsfriheten, men at rekkevidden av ytringsfriheten samtidig må veies mot andre interesser.⁶³ Dette må imidlertid ses i sammenheng med tredje ledd, som sier at det kun kan settes grenser for ytringsfriheten der «særlig tungtveiende hensyn gjør det forsvarlig holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelse». Slike tungtveiende hensyn kan være hensynet til andres privatliv og personvern.⁶⁴ Også EMK artikkel 10 andre avsnitt tillater inngrep i ytringsfriheten ved hjemmel i lov og dersom det er nødvendig «for å verne andres omdømme eller rettigheter». Et klart eksempel på tilsidesettelse av ytringsfriheten av hensyn til privatlivets fred er Rt. 2007 s. 687 (Big Brother). Saken gjaldt to tidligere deltakere i realityprogrammet 'Big Brother' som krevde økonomisk oppreisning for rettsstridig krenkelse av deres privatliv som følge av tre reportasjer i ukebladet Se og Hør. Deltakerne fikk medhold i oppreisningskravet. Høyesterett uttalte at personvernet til personer som ikke har samfunnsfunksjoner står sterkt i forhold til ytringsfriheten.⁶⁵ Det ble derfor lagt avgjørende vekt på at parets privatliv ikke hadde allmenn interesse, og at reportasjen ble publisert et par år etter realitydeltakelsen og en stund etter paret hadde sluttet å stille til intervju med pressen.

Ytringer fremsatt i kommersiell sammenheng gjelder hovedsakelig reklameannonser eller andre former for betalt markedsføring som fremhever en vare, tjeneste eller virksomhet, og som legger opp til økonomiske transaksjoner.⁶⁶ Det er dermed uomtvistet at reklame fremsatt på sosiale medier er å anse som kommersielle ytringer. Kommersielle ytringer har imidlertid ingen skarp definisjon, så både ytringens form, hensikt og innhold kan være av betydning for om den anses kommersiell.⁶⁷ Slike ytringer er uansett vernet av EMK artikkel 10 andre avsnitt⁶⁸ og Grunnloven §100.⁶⁹ Hva gjelder intensiteten av ytringsvernet for kommersielle ytringer, omtales dette nærmere under oppgavens punkt 4.1.

⁶³ Arne Fliflet, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 229 og 230, Rettsdata.no (lest 23. mars 2022).

⁶⁴ Arne Fliflet, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 229 og 230, Rettsdata.no (lest 23. mars 2022).

⁶⁵ Rt. 2007 s. 687 avsnitt 72.

⁶⁶ Eggen (2002) s. 539.

⁶⁷ Eggen (2002) s. 539.

⁶⁸ *Barthold mot Tyskland* [J] no. 8734/79, *Markt Intern Verlag mot Tyskland* [P] no. 10572/83, *Casado Coca mot Spania* [J] no. 15450/89 og *Leihdeux og Isorni mot Frankrike* [GC] no. 24662/94.

⁶⁹ Innst. S. nr. 270 (2003 – 2004) s. 27 – 28.

2.1.4 Prinsippet om barnets beste i Grunnloven og barnekonvensjonen

Hensynet til barnets beste er et rettslig prinsipp som setter rammer for hva foreldre og andre kan gjøre og bestemme på vegne av barnet.⁷⁰ Prinsippet er forankret i Grunnloven § 104 andre ledd og barnekonvensjonen artikkel 2, og skal være et styrende hensyn i alle saker som gjelder barn. Dette innebærer at det enkelte barns beste må vurderes konkret med utgangspunktet i barnet selv og de omstendigheter rundt dets situasjon og behov.⁷¹ Barnets interesser skal altså gis stor vekt. Ved vurderingen av hva som er barnets beste, må barnets selv- og medbestemmelsesrett⁷² tas i betraktning. Andre sentrale momenter er behovet for omsorg, beskyttelse og sikkerhet.⁷³ Omsorg er et vidt begrep som viser til grunnleggende fysiske- og følelsesmessige behov, mens sikkerhet gjelder beskyttelse av barnet mot blant annet vold, seksuell trakassering og andre former for utnyttning.⁷⁴ Selv om det ligger i foreldreansvaret⁷⁵ å ha siste ord i saker som gjelder egne barn, skal uansett barnets interesser, så fremt det gagnar barnet, prioriteres foran foreldrenes personlige interesser.⁷⁶ Vurderingen må skje i nåtid, men fremtidig risiko må også tas i betraktning.⁷⁷ Selv om barnets interesser skal prioriteres, er foreldre imidlertid ikke avskåret fra å legge vekt på egne interesser.⁷⁸ Som nevnt tillater ytringsfriheten fri ytring på internett, herunder også retten til å eksponere egne barn på sosiale medier. Hvorvidt det er til barnets beste å bli eksponert i sosiale medier, diskuteres imidlertid nærmere under punkt 3.5.

⁷⁰ Grønvold og Hendis (2014) s. 50.

⁷¹ Kirsten Sandberg, «Barnets beste i lovgivningen. Betenkn timer til Barnevoldsutvalget», 21. desember 2016, s. 11.

⁷² Se punkt 3.5.1 og 3.5.2.

⁷³ Sandberg (2016) s. 10 – 12.

⁷⁴ Sandberg (2016) s. 10 – 12.

⁷⁵ Se punkt 3.5.

⁷⁶ NOU 1977: 35 s. 46.

⁷⁷ Sandberg (2016) s. 11.

⁷⁸ NOU 1977: 35 s. 46.

3 Barns vern mot eksponering fra foreldre etter alminnelig lovgivning

Retten til privatliv er også vernet i den alminnelige lovgivningen, deriblant i straffeloven § 267, skadeerstatningsloven § 3-6, åndsverkloven § 104 og personopplysningsloven. Disse bestemmelsene gjenspeiler betraktningene fra de menneskerettslige utgangspunktene om at retten til privatliv ikke er ubetinget, men må veies mot hensynet til ytringsfriheten i lys av de rammene barnelova § 30 setter for foreldreansvaret. I det følgende skal oppgaven se nærmere på anvendelsesområdet til disse bestemmelsene og de vilkår som oppstilles.

3.1 Straffeloven § 267

Straffeloven § 267 angir et forbud mot «offentlig meddelelse [som] krenker privatlivets fred». Hensynet bak bestemmelsen er å beskytte individers rett til privatliv mot rettsstridige inngrep fra andre, og straffe individer som foreta slike handlinger.

3.1.1 «privatlivets fred»

Ordlyden «privatlivets fred» tilsier at bestemmelsen omfatter offentlige krenkelser av privat karakter. Dette innebærer at det må dreie seg om opplysninger om personlige forhold, uavhengig av grad av sannhet.⁷⁹ Det kreves imidlertid en viss grad av sensitivitet for at opplysninger om personlige forhold skal falle innunder begrepet.⁸⁰ Opplysninger om yrke og sivilstatus faller derfor utenfor.⁸¹ Hvorvidt opplysningene er sensitive må vurderes konkret. I HR-2019-2039-A var første gang Høyesterett avsa dom som straffedømte en forelder for krenkelse av eget barns privatliv ved publisering på sosiale medier.⁸² Saken gjaldt ei mor som hadde publisert bilder og videoklipp av datteren på Facebook i forbindelse med barnevernets omsorgsovertakelse av datteren. Publiseringen inneholdt bilder og videoklipp av datteren i sårbare situasjoner og brev fra barnevernet med informasjon om saken. Ifølge Høyesterett var

⁷⁹ Anine Kierulf, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 239A3, Rettsdata.no (lest 25. februar 2022).

⁸⁰ HR-2019-2038-A avsnitt 14 med henvisning til Rt. 2010 s. 258 avsnitt 50.

⁸¹ Rt. 2010 s. 258 avsnitt 50.

⁸² HR-2019-2038-A, samt Hovlid og Lillebø (2020) s. 293.

dette sensitiv informasjon av en slik privat karakter som utvilsomt var omfattet av «privatlivets fred».⁸³

3.1.2 «offentlig meddelelse»

«[O]ffentlig meddelelse» viser til et krav om formidling av informasjon og må ses i sammenheng med legaldefinisjonen i straffeloven § 10 andre ledd. Bestemmelsen fastsetter at en ytring er offentlig når den foretas «i nærvær av et større antall personer», «kunne iakttas og er iakttatt fra et offentlig sted» eller er «fremst på en måte som gjør den egnet til å nå et større antall personer». Ordlyden «i nærvær av» tilsier at et visst antall personer må være til stede når handlingen utføres.⁸⁴ I Rt. 2012 s. 1211 stilte Høyesterett krav om at de tilstedeværende må oppfatte handlingen(e) umiddelbart. Saken gjaldt spørsmål om oppfordring til drap på polititjenestemenn på en blogg på internett var fremst «offentlig». Høyesterett kom til at første alternativ ikke kunne anvendes på ytringer fremst på bloggen, ettersom det ikke oppfylte kravet til samtidighet.⁸⁵ Ettersom både blogg og sosiale medier er tilknyttet internett, kan dette synspunktet også overføres for ytringer fremst på sosiale medier. Dette medfører at første alternativ ikke er aktuelt for ytringer fremst på sosiale medier.

Etter det andre alternativet er offentlighetsvilkåret oppfylt når handlingen «kunne iakttas eller er iakttatt fra et offentlig sted». Straffeloven § 10 første ledd definerer «offentlig sted» som «et sted bestemt for alminnelig ferdsel eller et sted der allmennheten ferdes». Vilkåret omfatter kun fysiske steder, ikke virtuelle steder.⁸⁶ Det andre vilkåret er dermed heller ikke aktuelt for ytringer fremst på sosiale medier.⁸⁷

Hva gjelder det siste alternativet, sier forarbeidene om «et større antall personer» at det må gjelde 20-30 personer.⁸⁸ Det er heller ingen hindring at handlingen har skjedd offentlig om det skjer på et privat område med adgang bare for særskilt utvalgte, så lenge det nødvendige antall personer er oppfylt. Uttrykket «fremst på en måte som gjør den egnet» krever ikke at ytringen faktisk blir oppfattet av andre.⁸⁹ Det er tilstrekkelig at ytringen har potensiale til å nå

⁸³ HR-2019-2038-A avsnitt 15.

⁸⁴ Hovlid (2016) s. 169.

⁸⁵ Rt. 2012 s. 1211 avsnitt 19.

⁸⁶ Hovlid (2016) s. 173.

⁸⁷ Hovlid (2016) s. 173 med henvisning til Rt. 2012 s. 1211.

⁸⁸ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 409.

⁸⁹ Hovlid (2016) s. 178.

et større antall personer. Ifølge forarbeidene omfatter det ytringer fremsatt på radio og fjernsyn, over internett eller ved oppslag.⁹⁰ Ytringer fremsatt på sosiale medier faller dermed innunder dette alternativet og må anses som en «offentlig meddelelse». Forutsetningen er imidlertid at ytringene fremsettes på en profil der tilgangen til profilens innhold oppfyller kravet til et «større antall personer», noe kommersielle profiler normalt gjør.

3.1.3 «krenker» - en rettsstridsvurdering

En grunnleggende forutsetning for at forbudet i § 267 skal bli aktualisert, er at den offentlige ytringen anses som en krenkelse. Det innebærer at ytringen må være rettsstridig.⁹¹ I den sammenheng har Høyesterett oppstilt følgende vurdering:⁹² Meddelelsen må være utilbørlig eller uforsvarlig,⁹³ det kan ikke foreligge samtykke⁹⁴ og ytringsfriheten må ikke kunne hindre straffeansvar.⁹⁵

Rettsstridsvurderingen: Meddelelsen må være utilbørlig

At meddelelsen må være ‘utilbørlig eller uforsvarlig’ tilsier at den må bære preg av å være urimelig og fremstå som høyst upassende med hensyn til at meddelelsen vanskelig kan tillates. Dette tilsier at det skal foretas en vurdering av meddelelsens alvor, hvor sensitivitetsgraden og antall mottakere er sentrale momenter.⁹⁶ I HR-2019-2038-A kom Høyesterett til at morens handlinger var klart utilbørlige og uforsvarlige, ettersom publiseringen gjaldt særlig personlige og sensitive opplysninger om datteren.⁹⁷ Juridisk teori har forstått dommen som at Høyesterett i dommen oppstiller en intensitetstest, hvor første steg er å vurdere om meddelelsen er et inngrep i privatlivet før det vurderes om inngrepet er tilstrekkelig intenst til å kvalifisere til utilbørlig krenkelse av privatlivets fred.⁹⁸ Tidligere har Høyesterett anvendt samme terskel for vern av privatlivets fred etter både straffeloven § 267 og skadeerstatningsloven § 3-6.⁹⁹ Denne terskelen har ikke blitt opprettholdt i senere

⁹⁰ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 409.

⁹¹ HR-2019-2038-A avsnitt 17 – 18 med henvisning til Ot.prp. nr. 22 (2008 – 2009) s. 425.

⁹² Hovlid og Lillebø (2020) s. 295.

⁹³ HR-2019-2038-A avsnitt 18.

⁹⁴ HR-2019-2038-A avsnitt 20 – 25.

⁹⁵ HR-2019-2038-A avsnitt 26 – 31.

⁹⁶ Hovlid og Lillebø (2020) s. 297.

⁹⁷ HR-2019-2038-A avsnitt 19.

⁹⁸ Hovlid og Lillebø (2020) s. 298.

⁹⁹ Rt. 2006 s. 799 s. 46.

praksis,¹⁰⁰ hvilket kan tyde på at vilkårene for straff etter § 267 er strengere enn vilkårene for erstatning etter § 3-6. At vilkårene etter § 267 er strengere harmonerer med den generelle terskelen for ileggelse av straff- og erstatningsansvar.¹⁰¹ Med det synspunktet lagt til grunn må det dreie seg om alvorlig publisering av egne barn fra foreldre for at straffeansvar etter § 267 skal være aktuelt.¹⁰² Mindre alvorlig publisering må istedenfor vurderes etter skadeerstatningsloven § 3-6.

Rettsstridsvurderingen: det kan ikke foreligge samtykke

Som Høyesterett presiserer i dommen, vil samtykke medføre at krenkelse av privatlivets fred ikke kan straffes.¹⁰³ Samtykke innebærer tillatelse eller aksept av en handling og de konsekvensene som følger av handlingen.¹⁰⁴ Et samtykke kan avgis uttrykkelig og stilltiende.¹⁰⁵ For at en handling som krever samtykke skal være lovlig, er det en forutsetning at samtykke er gyldig, og at det foreligger i forkant av handlingen. Hvorvidt et samtykke er gyldig, beror på hvor langt samtykket rekker, altså om samtykket dekker de opplysningene som er offentliggjort.¹⁰⁶ Dette beror på blant annet om samtykke er frivillig, tilstrekkelig spesifikt og om vedkommende er informert om hva samtykke gjelder.¹⁰⁷

At et samtykke er frivillig innebærer at den som skal samtykke må være i stand til å ta et fritt og selvstendig valg uten innblanding fra andre.¹⁰⁸ Her vil styrkeforholdet mellom den som forespør samtykke og den enkelte være vesentlig i vurderingen om det foreligger frivillig samtykke. Videre må det ikke være tvil om hva den enkelte samtykker til. Det innebærer at samtykket må dekke den aktuelle handlingen, og kan kun anvendes til dette formålet.¹⁰⁹ For at dette skal være oppfylt, må den enkelte være tilstrekkelig informert om hva samtykke i den konkrete situasjonen innebærer.¹¹⁰ Det kan heller ikke foreligge noe form for tvil om vedkommende faktisk har samtykket.

¹⁰⁰ Hovlid og Lillebø (2020) s. 298.

¹⁰¹ *Y mot Norge* [J] no. 56568/00 avsnitt 41.

¹⁰² Hovlid og Lillebø (2020) s. 299.

¹⁰³ HR-2019-2038-A avsnitt 20.

¹⁰⁴ Jon Christian Elden, «samtykke» i Store norske leksikon, 4. februar 2022, <https://snl.no/samtykke>, (lest 29. april 2022).

¹⁰⁵ Hovlid (2015) s. 163 – 164.

¹⁰⁶ Hovlid (2015) s. 165.

¹⁰⁷ Hovlid (2015) s. 166 – 181.

¹⁰⁸ Hovlid (2015) s. 178.

¹⁰⁹ Gröning, Husabø og Jacobsen (2019) s. 215.

¹¹⁰ Hovlid (2015) s. 166.

En annen grunnleggende forutsetning for gyldig samtykke er at vedkommende har samtykkekompetanse. Når det gjelder samtykke til handlinger som berører barns personvern og privatliv, må det vurderes om denne kompetansen ligger hos barnet selv, foreldrene eller andre.¹¹¹ Dette må vurderes i lys av foreldreansvaret i barnelova og barnets selvbestemmelsesrett, se punkt 3.5 flg.

Rettsstridsvurderingen: ytringsfriheten må ikke være til hinder for straffeansvar

Dersom det ikke foreligger gyldig samtykke til publisering, er spørsmålet om publisering likevel kan være lovlig av hensynet til ytringsfriheten. Som nevnt under punkt 2.1.3 om foreldrenes ytringsfrihet, kan ytringsfriheten måtte tåle begrensninger om det er «nødvendig» av hensyn til andres privatliv.¹¹² Rettighetene må derfor avveies mot hverandre. EMD har angitt at det skal foretas en bred helhetsvurdering ut ifra et sett kriterier.¹¹³ Disse kriteriene er formulert slik: «(i) contribution to a debate of general interest, (ii) how well known is the person concerned and what is the subject of the report, (iii) prior conduct of the person concerned, (iv) method of obtaining the information and its veracity, and (v) content, form and consequences of the publication.»¹¹⁴ Innholdet i kriteriene og den konkrete avveiningen knyttet til barns beskyttelse mot eksponering fra foreldre på sosiale medier diskuteres nærmere i kapittel 4.

3.2 Skadeerstatningsloven § 3-6

I tillegg til det strafferettslige vernet nyter privatlivets fred også erstatningsrettslig vern gjennom skadeerstatningsloven § 3-6. Det følger av skadeerstatningsloven § 3-6 første ledd at den som

«uaktsom har krenket privatlivets fred, skal yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art som retten finner rimelig.»

¹¹¹ Hovlid og Lillebø (2020) s. 299.

¹¹² EMK artikkel 10 andre avsnitt.

¹¹³ *Von Hannover mot Tyskland* avsnitt 106-108 og *Axel Springer AG mot Tyskland* [J] no. 39954/08 avsnitt 84.

¹¹⁴ Blant annet *Axel Springer AG mot Tyskland* avsnitt 90 – 94.

Krenkelse av privatlivets fred gjennom publisering av bilder og videoer vil falle innunder «skade av ikke-økonomisk art», ettersom den krenkede sjelden lider økonomisk tap som følge av publiseringen.¹¹⁵ Det er derfor kun andre punktum som er relevant i denne sammenheng.

Videre må formuleringen «krenket privatlivets fred» i utgangspunktet forstås på samme måte som formuleringen i straffeloven § 267. Ordlyden «privatlivets fred» tilsier å omfatte krenkelser av privat karakter og må altså dreie seg om opplysninger om personlige forhold.¹¹⁶ Det samme kravet til sensitivitet gjelder også, hvilket gjør at opplysninger om yrke og sivilstatus faller utenfor.¹¹⁷ Ordlyden «krenket» tilsier at skadehandlingen må være rettsstridig og angir at det må foretas en konkret avveining mellom skadelidtes privatliv og skadevolders ytringsfrihet. Vilkårene om krenkelse av privatlivets fred i § 267 og § 3-6 er nært knyttet til hverandre, og ga lenge uttrykk for samme vern. Utviklingen i rettspraksis antyder imidlertid at det strafferettslige vernet er forbeholdt de alvorlige tilfellene av privatlivskrenkelser.¹¹⁸ Terskelen for hvilke handlinger som kan krenke privatlivets fred etter § 3-6 er derfor lavere enn etter § 267. For de mindre alvorlige tilfellene av privatlivskrenkelser, er det antydning at behovet for økonomisk oppreisning er viktigere for den enkelte, som har fått sitt privatliv krenket, enn at krenkeren pålegges straffeansvar.¹¹⁹ Dette synspunktet begrunnes i at straffeansvar for den som begår krenkelsen ikke har noen direkte konsekvens for den som har blitt krenket. Det er den økonomiske oppreisningen som vil berøre den krenkede direkte.

Der foreldre krenker egne barns privatliv ved å publisere private opplysninger om barnet er erstatningsvernet derimot mindre egnet. Ifølge § 2-2 andre ledd i lov 17. juni 2015 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile saker (tvisteloven) er kun myndige personer prosessdyktige. Det innebærer at kun personer over 18 år¹²⁰ kan opptre i en rettssak, enten ved å reise eller ta imot søksmål.¹²¹ Barn kan derfor ikke gå til søksmål mot egne foreldre på egen hånd.¹²² Forutsetning for at barn skal kunne reise søksmål om oppreisning etter § 3-6 er at kravet fremmes på vegne av barnet, enten av barnets foreldre eller andre med partstilknytning etter tvisteloven § 1-3 andre ledd.¹²³ Oppgaven avgrensers imidlertid mot å gå inn i en diskusjon om

¹¹⁵ Hovlid (2018) s. 4.

¹¹⁶ Se punkt 3.1.1 i oppgaven.

¹¹⁷ HR-2019-2038-A avsnitt 14 med henvisning til Rt. 2010 s. 258 avsnitt 50.

¹¹⁸ HR-2019-2038-A, Hovlid og Lillebø (2020) s. 299 og Hovlid (2018) s. 5 – 6.

¹¹⁹ Hovlid (2018) s. 5.

¹²⁰ Vergemålsloven § 2 tredje ledd.

¹²¹ Tvisteloven § 2-2 første ledd.

¹²² Hovlid og Lillebø (2020) s. 309.

¹²³ Hovlid og Lillebø (2020) s. 309.

hvem andre med partstilknytning kan være. Forutsatt at det kun er foreldre som kan gå til sak på vegne av barnet, vil erstatningsvernet miste sin praktiske betydning ved privatlivskrenkelser av barn, ettersom ingen foreldre vil gå til søksmål mot seg selv.¹²⁴

3.3 Åndsverkloven § 104

Retten til eget bilde er særskilt regulert i åndsverkloven § 104, hvor det følger at offentlig deling av bilder av personer i utgangspunktet krever samtykke av den som er avbildet. Bestemmelsen er ment å verne den avbildede,¹²⁵ og aktualiseres kun ved spørsmål om urettmessig publisering av personbilder. Retten til eget bilde overlapper dermed med vernet av privatlivets fred i straffeloven § 267 og skadeerstatningsloven § 3-6, som verner både ord og bilde.¹²⁶ I motsetning til disse bestemmelsene stiller åndsverkloven § 104 ikke krav til sensitivitet. Personbilder er i utgangspunktet vernet mot publisering, så lenge samtykke ikke foreligger.

Selv om utgangspunktet er at bildedeling krever samtykke, kan deling skje unntaksvis uten samtykke, dersom de alternative vilkårene i bokstavene a) til c) åpner for det. De alternative vilkårene angir at personbilder kan publiseres uten samtykke når bildet har «aktuell og allmenn interesse», personen på bildet ikke utgjør hovedmotivet, eller når bildet illustrerer en «forsamling, folketog eller forhold eller hendelser av allmenn interesse». Disse alternativene må tolkes i lys av EMK og EMDs praksis på området.¹²⁷ EMD-praksis illustrerer at det må foretas en konkret helhetsvurdering på samme måte som for privatlivskrenkelser og ut ifra tilsvarende momentliste.¹²⁸ Til forskjell fra momentlisten for privatlivskrenkelser, er informasjonens sannhet ikke et sentralt moment i helhetsvurderingen under åndsverkloven § 104.¹²⁹ Årsaken er, ifølge juridisk teori, at sannheten sjelden bestrides for bilder.¹³⁰

Der verken samtykke eller helhetsvurderingen tillater publisering kan den urettmessige publiseringen bli underlagt strafferettslige- eller erstatningsrettslige sanksjoner etter åndsverkloven §§ 79 og 81. Juridisk teori har, under henvisning til EMD-praksis, tatt til orde

¹²⁴ Hovlid og Lillebø (2020) s. 309.

¹²⁵ Ot.prp. nr. 54 (1994 – 1995) s. 12.

¹²⁶ Hovlid (2018) s. 4.

¹²⁷ Menneskerettsloven § 3, samt Hovlid (2020) s. 220.

¹²⁸ Se oppgavens punkt 3.1.3 med henvisning til *Von Hannover mot Tyskland* avsnitt 106 – 108 for momentlisten.

¹²⁹ Gjelder moment (iv) under punkt 3.1.3.

¹³⁰ Hovlid (2020) s. 221.

for at de samme tersklene for ansvar etter straffeloven § 267 og skadeerstatningsloven § 3-6 må gjelde for åndsverkloven § 104.¹³¹ Straffeansvar må derfor reserveres for de alvorlige tilfellene av bildedeling, mens mindre alvorlig publisering av bilder må vurderes etter det erstatningsrettslige ansvaret.¹³² I likhet med erstatningsvernet etter skadeerstatningsloven § 3-6, gjør de samme praktiske problemene med hensyn til hvem som kan gå til søksmål seg også gjeldende for erstatningsvernet etter åndsverkloven § 81, forutsatt at kun foreldre kan gå til sak på vegne av barnet.

3.4 Personopplysningsloven

Personopplysningsloven gjennomfører EUs personvernforordning (GDPR) i norsk rett og gjør personvernforordningen til norsk lov.¹³³ Loven gjelder for «behandling av personopplysninger» knyttet til «[fysiske personer]»,¹³⁴ og beskytter dermed personopplysninger knyttet til mennesker. Juridisk personer er ikke omfattet.

GDPR artikkel 4 nr. 1 definerer personopplysninger som «enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person». Videre er en «identifiserbar fysisk person» definert som en person som «direkte eller indirekte kan identifiseres», for eksempel gjennom navn, identifikasjonsnummer eller spesifikke elementer som kan knyttes til den enkelte fysiske persons identitet. Datatilsynet har presisert at dette innebærer opplysninger og vurderinger som kan knyttes til enkeltpersoner, herunder navn, adresse, telefonnummer og e-post.¹³⁵ Personbilder er også personopplysninger så fremt enkeltpersoner gjenkjennes. Tilsvarende gjelder for lydopptak, uavhengig om personen navngis. «[B]ehandling» er definert som enhver operasjon som gjøres med personopplysninger,¹³⁶ hvor blant annet spredning og alle andre former for tilgjengeliggjøring er nevnt som klare eksempler. Det innebærer at publisering på internett er omfattet,¹³⁷ så fremt unntak ikke er «bestemt i eller med hjemmel i lov». ¹³⁸ I § 2 andre ledd bokstav a) er det gjort unntak for behandling av

¹³¹ Hovlid og Lillebø (2020) s. 310.

¹³² Hovlid og Lillebø (2020) s. 310.

¹³³ Ukjent forfatter, *regjeringen.no*, 30.10.2019, <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/personvern/ny-personopplysningslov/id2340094/> (lest 29. mars 2022).

¹³⁴ Personopplysningsloven § 2 første ledd og GDPR artikkel 4 nr. 1.

¹³⁵ Ukjent forfatter, *datatilsynet.no*, 17.07.2019, <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/personopplysninger/> (lest 30. mars 2022).

¹³⁶ GDPR artikkel 4 nr. 2.

¹³⁷ Hovlid og Lillebø (2020) s. 310.

¹³⁸ Personopplysningsloven § 2 første ledd andre punktum.

personopplysninger utført av en fysisk person som ledd i rent «personlige eller familiemessige aktiviteter». Ordlyden tilsier at behandling av ren privat karakter ikke er omfattet av loven. Det vil si aktiviteter til private formål. Vurderingen av hvilke formål som vil falle innunder dette unntaket, er vanskelig, men mange publiseringer vil uansett falle utenfor unntaket. Kommersiell eksponering av barn på sosiale medier vil imidlertid ikke være omfattet av unntaket, og er dermed underlagt personopplysningslovens regler.¹³⁹

I den gamle personopplysningsloven fra 2000¹⁴⁰ ga § 11 tredje ledd uttrykk for at «[p]ersonopplysninger som gjelder barn, skal ikke behandles på en måte som er uforsvarlig av hensyn til barnets beste». Bestemmelsen rettet seg mot «den behandlingsansvarlige», jf. § 11 første ledd. Foreldre som eksponerer egne barn på sosiale medier, både generelt og kommersielt, ville vært ansett som «behandlingsansvarlige» og var dermed omfattet av § 11 tredje ledd.¹⁴¹ Om § 11 tredje ledds innhold, tilsa ordlyden «uforsvarlig» å omfatte de mer klanderverdige disposisjoner og behandlinger.¹⁴² I likhet med de andre alminnelige lovbestemmelsene av barns rett til privatliv, måtte hva som er «uforsvarlig» vurderes konkret. Ordlyden «hensynet til barnets beste» anga at den konkrete vurderingen må skje ut ifra barnets interesser og behov. Ved innføringen av den nye personopplysningsloven i 2018, ble § 11 tredje ledd ikke videreført. Bakgrunnen for at bestemmelsen ikke ble videreført eller erstattet med lignende ordlyd var, ifølge departementet, at EUs personvernforordning (GDPR) ikke åpner for en slik generell regel om behandling av barns personopplysninger.¹⁴³

For lovlig å kunne behandle andres personopplysninger krever GDPR at det foreligger et behandlingsgrunnlag.¹⁴⁴ I forbindelse med foreldres eksponering av egne barn er det samtykke som er det mest relevante behandlingsgrunnlaget. Hvem som har kompetanse til å samtykke til behandling av barns personopplysninger må vurderes i lys av foreldreansvaret og barnets selvbestemmelsesrett, se punkt 3.5.

¹³⁹ Hovlid og Lillebø (2020) s. 311.

¹⁴⁰ Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) [nå opphevet].

¹⁴¹ Personopplysningsloven fra 2000 § 2 nr. 4.

¹⁴² Prop. 47 L (2011 – 2012) s. 18.

¹⁴³ Prop. 56 LS (2017 – 2018) s. 199.

¹⁴⁴ GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav a).

3.5 Foreldreansvaret i barnelova

Foreldreansvaret er fastsatt i barnelova § 30 og angir foreldres rett og plikt til å gi barnet «omsut og omtanke»¹⁴⁵ og til å ta avgjørelser for barnet «i personlige tilhøve».¹⁴⁶ Ordlyden «omsut og omtanke» viser til en omsorgsplikt som innebærer at barnet skal gis nødvendig stell, kjærlighet, trygghet, oppmerksomhet osv., men hvordan omsorgsplikten utøves er opp til foreldrene selv å avgjøre.¹⁴⁷ Med «i personlige tilhøve» siktes det til en bestemmelsesrett- og plikt til å ta avgjørelser av personlig karakter for barnet. Dette omfatter hovedsakelig forhold av ikke-økonomisk karakter, men økonomiske spørsmål er også omfattet forutsatt at foreldre også har vergeansvar for barnet.¹⁴⁸ Hva gjelder publisering av innhold av egne barn på sosiale medier, er dette forhold som normalt vil falle innunder «personlige tilhøve».¹⁴⁹ Hvorvidt foreldre har adgang til å bestemme om personopplysninger om egne barn skal publiseres på sosiale medier beror på om foreldrene har samtykkekompetanse til dette.

Utgangspunktet er at foreldre forvalter egne barns manglende samtykkekompetanse i kraft av foreldreansvaret.¹⁵⁰ Foreldreansvaret må imidlertid utøves innenfor rammene av barnelova § 31 til 33, og etter «barnet sine interesser og behov». Bestemmelsene 31 og 33 gir uttrykk for barnets selvbestemmelsesrett og omtales nærmere nedenfor i punktene 3.5.1 og 3.5.2. Formuleringen «barnet sine interesser og behov» derimot, henviser til prinsippet om barnets beste. Henvisningen til barnets beste understreker at foreldreansvaret ikke er gitt for foreldrenes egen skyld, men for å ivareta barnet på best mulig måte, både kortsiktig og langsiktig.¹⁵¹ Foreldrenes samtykkekompetanse på vegne av egne barn må derfor vurderes i lys av dette prinsippet.

Den klare oppfatningen i juridisk teori er at det må kunne trekkes grenser for hva foreldre kan samtykke til ved publisering av personopplysninger om egne barn på sosiale medier,¹⁵² men hvor grensen skal trekkes er ikke avklart. Høyesterett ga uttrykk for samme oppfatning i HR-2019-2038-A, men diskuterte ikke grensedragningen nærmere. Bakgrunnen var at saken gjaldt forhold, herunder en straffbar handling etter straffeloven § 267, som uansett ikke kunne

¹⁴⁵ Barnelova § 30 første ledd første punktum.

¹⁴⁶ Barnelova § 30 første ledd andre punktum.

¹⁴⁷ Kirsten Sandberg, *Norsk lovkommentar: Barneloven*, note 70, Rettsdata.no (lest 3. mars 2022)

¹⁴⁸ Vergemålsloven § 16, jf. § 17.

¹⁴⁹ NOU 2019: 10 s. 62.

¹⁵⁰ Aarli (2020) s. 261.

¹⁵¹ NOU 1977: 35 s. 123.

¹⁵² Blant annet Hovlid og Lillebø (2020) s. 301 og Smith (2011) s. 118.

aksepteres i lys av datterens «interesser og behov».¹⁵³ Synspunkter i teorien trekker i retning av at foreldres samtykke til publisering på vegne av barnet, der barnets beste er satt i fokus, vil kunne falle innunder barnelova § 30.¹⁵⁴ Det samme må gjelde for alvorlige inngrep i barns privatliv, så fremt det faktisk er i barnet sine interesser.¹⁵⁵ Publisering av sensitive helseopplysninger til barn for å beskytte barnets helse og rettigheter kan være et slikt tilfelle.¹⁵⁶ Et eksempel på når det har blitt gjort er «Spinraza-saken». Bakgrunnen for saken var at staten i 2017 nektet bruk av legemiddelet Spinraza i behandlingen av muskelsykdommen SMA, fordi prisen på legemiddelet ble ansett å være uetisk høy. I den forbindelse publiserte et foreldrepar helseopplysninger i en rekke medier om sin daværende to år gamle datter som var hardt rammet av sykdommen. På grunn av at det forelå «en objektiv og påvisbar mangel på hjelp fra det offentlige til å sikre barnets beste begrunnet i statens økonomi»,¹⁵⁷ var foreldrene frarøvet mulighet til å utøve foreldreansvaret etter datterens «interesser og behov». I februar 2018 snudde imidlertid staten i sin beslutning og tillot bruk av legemiddelet i behandling av SMA for barn under 18 år. Selv om slike inngrep i barns privatliv kan være nødvendig av hensyn til barnets egen helse og rettigheter,¹⁵⁸ er unntaket likevel strengt. I Spinraza-saken bidro eksponeringen av jenta til økt bevisstgjøring rundt sykdommen, hvilket medførte endringer til fordel for SMA-syke barn. Eksponeringen hadde dermed gode grunner for seg og må kunne forsvares ut ifra foreldreansvaret.¹⁵⁹

Hvorvidt eksponering av barn på sosiale medier i kommersiell sammenheng har like gode grunner for seg, er derimot mer usikkert. I motsetning til Spinraza-saken, hvor eksponeringen var i barnet sine interesser, er publisering på sosiale medier i kommersiell sammenheng hovedsakelig tilknyttet økonomiske interesser hos foreldrene. Ved å publisere reklame med illustrasjonsmateriale av egne barn i samarbeid med andre kommersielle aktører på sosiale medier, tjener foreldrene penger. Det er dermed foreldrene som påvirkes positiv og yter de direkte økonomiske fordelene av eksponeringen, ikke barnet. Riktignok, kan det ikke utelukkes at enkelte foreldre velger å øremerke inntektene fra et kommersielt samarbeid der barnet er inkludert til barnet selv. I disse tilfellene kan det argumenteres for at eksponeringen skjer i barnet sine interesser, ettersom barnet gis økonomiske fordeler. Barn kan også oppnå

¹⁵³ HR-2019-2038-A avsnitt 22.

¹⁵⁴ Hovlid og Lillebø (2020) s. 302 med henvisning til Manshaus (2019) s. 16-19.

¹⁵⁵ Hovlid og Lillebø (2020) s. 302.

¹⁵⁶ Hovlid og Lillebø s. 303 og Aarli (2020) s. 267.

¹⁵⁷ Aarli (2020) s. 268.

¹⁵⁸ Aarli (2020) s. 269.

¹⁵⁹ Aarli (2020) s. 269.

økonomiske fordeler generelt ved at reklameinntektene bidrar til å bedre foreldrenes økonomi. Det er imidlertid ingen garanti for at barn faktisk gis disse fordelene, men det kan være et moment i vurderingen av hva som kan aksepteres.

Som et annet eksempel på at eksponering kan være i barnet sine interesser, trekker Aarli frem tvillingene Marcus og Martinus.¹⁶⁰ Guttene vant Melodi Grand Prix junior i 2012 med sangen «To dråper vann». Opptreden ble senere offentliggjort på YouTube og har i ettertid fått over ti millioner avspillinger.¹⁶¹ Som følge av seieren fikk guttene stor medieoppmerksomhet, og en rekke ytterligere personopplysninger om dem ble spredt på internett, herunder på guttenes egen hjemmeside.¹⁶² På grunn av guttenes unge alder på daværende tidspunkt, mener Aarli at samtykkekompetansen til offentliggjøring av guttenes personopplysninger lå hos foreldrene.¹⁶³ Videre hevder hun at denne typen offentliggjøring må være tillat etter barnelova § 30 så fremt eksponeringen skjer i barnet sine interesser.¹⁶⁴ I denne sammenheng medførte offentliggjøringen at Marcus og Martinus hadde en omsetning på 29,5 millioner kroner og et resultat på 9,9 millioner før skatt i 2017.¹⁶⁵ Offentliggjøringen bidro dermed til å tjene guttenes økonomiske interesser, samt til å åpne dørene for deres videre musikk-karriere. Beslutningen måtte derfor sies å være truffet i guttenes interesse.¹⁶⁶

Selv om det finnes eksempler på eksponering i barnet sine interesser, er det klart at kommersiell eksponering ikke er et nødvendig ledd i utøvelsen av foreldreansvaret. Med dette siktes det til at eksponering på sosiale medier ikke er et grunnleggende behov hos barn på samme måte som eksempelvis omsorg og oppmerksomhet. Omsorg og oppmerksomhet er derimot noe barn trenger å få fra sine foreldre som er et viktig ledd i barns oppvekst og utvikling. Å bli kommersielt eksponert på foreldres sosiale medier, er ikke noe barn trenger for å ha et tilfredsstillende oppvekstmiljø. Slik eksponering vil derfor sjelden være i barnet sine interesser.¹⁶⁷ At kommersiell eksponering sjelden er i barnet sine interesser trekker i retning av at det vanskelig kan aksepteres ut ifra foreldreansvarets rammer.

¹⁶⁰ Aarli (2020) s. 266.

¹⁶¹ Aarli (2020) s. 266.

¹⁶² <https://marcusandmartinus.com/>.

¹⁶³ Aarli (2020) s. 266.

¹⁶⁴ Aarli (2020) s. 266.

¹⁶⁵ Husby, Marcus «Poptvillingene Marcus og Martinus tjente 24,5 millioner i fjor», Dagens næringsliv, 29. juni 2018, <https://www.dn.no/musikk/marcus-og-martinus/konsert/stromming/poptvillingene-marcus-og-martinus-tjente-254-millioner-i-fjor/2-1-388171>, (lest 30. april 2022).

¹⁶⁶ Aarli (2020) s. 266.

¹⁶⁷ Aarli (2020) s. 269.

I tillegg til begrensningene i barnet sine interesser, må foreldreansvaret, herunder rekkevidden av foreldrenes samtykkekompetanse, ses i lys av barnets selv- og medbestemmelsesrett i barnelova §§ 31 og 33.

3.5.1 Barnets medbestemmelsesrett

Barnets medbestemmelsesrett er nedfelt i barnelova § 31. Bestemmelsen gir uttrykk for at barnet har rett til informasjon og muligheten til å bli hørt før foreldre treffer avgjørelser om barnets personlige forhold. Retten gjelder fra barnet er i stand til å danne egne synspunkter,¹⁶⁸ men barnets meninger skal uansett vektlegges etter barnets alder og modenhet. Dette innebærer samtidig en plikt for foreldre til faktisk å høre på barnets meninger før avgjørelser tas,¹⁶⁹ men også en plikt til å gi barnet tilstrekkelig og relevant informasjon. I § 31 andre ledd er det presisert at barnet skal gis informasjon og anledning til å bli hørt etter fylte sju år, men det samme må gjelde for yngre barn som er tilstrekkelig modne. Alder og modenhet må også tas i betraktning ved vektlegging av barnets synspunkter, i tillegg til hva saken gjelder, samt styrken og fastheten i barnets ønske.¹⁷⁰

Ved foreldres eksponering av egne barn på sosiale medier, innebærer barnets medbestemmelsesrett at foreldre selv ikke kan avgjøre om private opplysninger om barnet skal offentliggjøres. Barnet skal være en del av beslutningstakerne, selv om det ligger til foreldreansvaret å ta endelig avgjørelse. Vekten og innvirkningen barnets meninger og synspunkter skal gis, beror på barnets evne til å samtykke til slike handlinger, hvilket må vurderes i lys av selvbestemmelsesretten.

3.5.2 Barnets selvbestemmelsesrett

Selvbestemmelsesretten handler om å ha frihet til å ta selvstendige valg for eget liv og helse.¹⁷¹ Barns selvbestemmelsesrett er forankret i barnelova § 33 og angir at barn skal gis gradvis større selvbestemmelsesrett etter hvert som de blir eldre. Retten trer inn allerede fra tidlig alder ved utpregede personlige spørsmål, som for eksempel for valg av klær og hvem

¹⁶⁸ Barnelova § 31 første ledd første punktum.

¹⁶⁹ Kirsten Sandberg, *Norsk lovkommentar: Barneloven*, note 78, Rettsdata.no (lest 4. mars 2022).

¹⁷⁰ Sandberg (2016) s. 11.

¹⁷¹ Marianne K. Bahun, «selvbestemmelsesrett» i Store norske leksikon, 30. desember 2021, <https://snl.no/selvbestemmelsesrett>, (lest 7. mars 2022).

barnet skal omgås sosialt.¹⁷² Foreldrenes bestemmelsesrett etter barnelova § 30 vil dermed gradvis avta etter hvert som barnet blir eldre. Likevel, ettersom foreldrenes omsorgsplikt etter § 30 består til barnet er myndig,¹⁷³ må barnets selvbestemmelsesrett utvikles innenfor disse rammene.¹⁷⁴ I den grad barnet er egnet til å ivareta egne interesser på en forsvarlig måte, desto sterkere begrunnet er barnets selvbestemmelsesrett. Begrunnelsen for foreldrenes bestemmelsesrett etter § 30 vil dermed falle bort.¹⁷⁵

Selvbestemmelsesretten angir også en avgjørelsesrett for barnet. Dette innebærer at barnet må samtykke før lovlig publisering på sosiale medier kan skje.¹⁷⁶ Forutsetningen er imidlertid at barnet er i stand til å forstå hva samtykke innebærer. Når barnet er i stand til å forstå hva samtykke til publisering på sosiale medier innebærer, kan ikke besvares generelt.¹⁷⁷ Dette må vurderes konkret ut ifra en helhetsvurdering av barnets alder og modenhet,¹⁷⁸ samt hva samtykke skal brukes til. Med hensyn til barnets alder, anvendes ulike utgangspunkter for når barnet er gammelt nok til å kunne samtykke til innhenting og bruk av egne personopplysninger på sosiale medier. I Datatilsynets veiledning «I beste mening om bilder av barn på nett» angis et utgangspunkt om at barnet må være 13 år for å kunne samtykke til slik bruk.¹⁷⁹ Tidligere opererte Datatilsynet med et utgangspunkt om at barnet må være minst 15 år for å kunne samtykke.¹⁸⁰ Dette utgangspunktet har også Åpenhetsutvalget sluttet seg til.¹⁸¹ Nedjusteringen til 13 år kan tyde på at det har skjedd en utvikling med hensyn til når barn anses kompetente til å kunne samtykke til eksponering på sosiale medier. I senere tid har Datatilsynet derimot foretatt oppjusteringer igjen og satt utgangspunktet til 18 år.¹⁸² Hvilket aldersutgangspunkt som skal anvendes, er dermed uklart, hvilket gjør den konkrete helhetsvurderingen desto mer avgjørende.

Terskelen for å anse et barn som samtykkekompetent til publisering av sensitivt innhold vil uansett være høy.¹⁸³ I HR-2019-2038-A konstaterte retten at den sju år gamle jenta klart ikke

¹⁷² NOU 1977: 35 s. 124.

¹⁷³ Vergemålsloven § 2 tredje ledd.

¹⁷⁴ NOU 1977: 35 s. 124.

¹⁷⁵ Kirsten Sandberg, *Norsk lovkommentar: Barneloven*, note 82, Rettsdata.no (lest 7. mars 2022).

¹⁷⁶ Allstrin (2015) s. 215.

¹⁷⁷ Hovlid og Lillebø (2020) s. 299.

¹⁷⁸ Ot.prp. nr. 62 (1979 – 1980) s. 20.

¹⁷⁹ Datatilsynet, «I beste mening om bilder av barn på nett», 2018, s. 4.

¹⁸⁰ NOU 2019: 10 s. 65.

¹⁸¹ NOU 2019: 10 s. 65.

¹⁸² Ukjent forfatter, *datatilsynet.no*, 04.04.22, sist endret 25.04.22, <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/samtykke-fra-mindrearige/> (lest 5. mai 2022).

¹⁸³ NOU 2019: 10 s. 66.

hadde kompetanse til å samtykke til morens publisering. Høyesterett begrunnet dette i jentas unge alder og at det aktuelle publiseringsmaterialet var svært sensitivt.¹⁸⁴ Ved publisering av mindre eller lite sensitive opplysninger derimot, gir juridisk teori uttrykk for at barn kan anses som samtykkekompetente allerede fra tiårsalderen.¹⁸⁵

Ved eksponering av barn på sosiale medier i kommersiell sammenheng, vil hovedsakelig reklameproduktet være i fokus, men barnet gis en form for birolle gjennom å fronte produktet. Når fokuset skal være på reklameproduktet, vil det sjelden være heldig å benytte seg av egne barns sensitive opplysninger, da slike opplysninger gjerne vil flytte fokuset vekt fra reklameproduktet. Dette indikerer at publiseringsmateriale av barn i kommersiell sammenheng er nærliggende å anse som mindre eller lite sensitive opplysninger. Terskelen for barns samtykkekompetanse må også justeres deretter. Det er imidlertid ikke barns forståelse av sensitivitetsgraden som er det eneste problemet i denne sammenheng. Barns evne til å forstå omfanget av kommersiell eksponering spiller også inn. Særlig for yngre barn er det nødvendig å vurdere om barnet er tilstrekkelig modent til å forstå omfanget av sosiale medier.¹⁸⁶ I dag eksponeres imidlertid barn for elektroniske hjelpemidler og internett fra tidlig alder. Allerede i barnehagealder kan mange barn håndtere smarttelefon og nettbrett. I tillegg er mye av skoleundervisningen og fritidsunderholdningen for barn digitalisert.¹⁸⁷ At barn er vant til å bruke slik teknologi fra ung alder trekker, ifølge Allstrin, i retning av at barn allerede i femårsalderen kan være i stand til å bestemme om informasjon om dem skal publiseres på sosiale medier eller ikke.¹⁸⁸ Hovlid og Lillebø anvender på sin side, i likhet med Aarli, en høyere aldersgrense på 10-13 år.¹⁸⁹ Det vil uansett være vanskelig å trekke en bestemt aldersgrense, ettersom vurderingen må gjøres konkret.

Et annet sentralt moment i samtykkevurderingen, er barns lojalitet og samvittighet overfor egne foreldre.¹⁹⁰ I HR-2019-2038-A uttalte Høyesterett at det må veie tungt at et barn ikke skal måtte ta stilling til samtykkespørsmål, nettopp fordi det lett kan oppstå press fra foreldre, slik at barnet havner i en lojalitetskonflikt.¹⁹¹ Hovlid og Lillebø trekker også frem at barn, i frykt for å såre foreldre som ønsker å eksponere de på sosiale medier, vegrer seg for å nekte

¹⁸⁴ HR-2019-2038-A avsnitt 20.

¹⁸⁵ Aarli (2020) s. 263, samt Wessel-Aas og Ødegaard (2018) s. 59.

¹⁸⁶ Allstrin (2015) s. 214.

¹⁸⁷ Allstrin (2015) s. 214.

¹⁸⁸ Allstrin (2015) s. 214.

¹⁸⁹ Hovlid og Lillebø (2020) s. 300 med henvisning til Aarli (2020) s. 263.

¹⁹⁰ Hovlid og Lillebø (2020).

¹⁹¹ HR-2019-2038-A avsnitt 20.

publisering.¹⁹² Det kan særlig gjøre seg gjeldende i forbindelse med kommersiell eksponering av barn ved at det kan være vanskelig for barnet å avslå forespørsel fra foreldre om å delta i et reklamesamarbeid. Det kan være vanskelig, uavhengig av om barnet presses i form av lovnad om samarbeidet tar kort tid, belønning for å delta eller lignende. Heller ikke i denne sammenhengen kan det trekkes noe klar grense, fordi vurderingen må gjøres konkret.

I likhet med prinsippet om barnets medbestemmelsesrett, er det foreldre som har den endelige avgjørelsen om publisering skal skje eller ikke. Hvorvidt dette er en god regel, som ivaretar barnets personvern og rett til privatliv på en tilstrekkelig måte, vil bli nærmere diskutert i kapittel 5.

Kapittel 3 har illustrert at et gjennomgående krav i den alminnelige lovgivningen om vern retten til privatliv er at det må foretas en konkret avveining mellom retten til privatliv og ytringsfriheten for å avgjøre hvilken rettighet som skal gis forrang. Når det gjelder barns beskyttelse mot kommersiell eksponering fra foreldre, skal oppgaven drøfte den konkrete avveiningen med hensyn til dette i kapittel 4.

¹⁹² Hovlid og Lillebø (2020) s. 300.

4 Avveiningen mellom barns rett til privatliv og foreldres ytringsfrihet

4.1 ‘Contribution to a debate of general interest’

Ytringsfriheten har et vidt omfang, men må i enkelte tilfeller tåle begrensninger av hensyn til privatlivet. For at slike ytringer skal kunne yte motstand mot retten til privatliv, har EMD angitt som nødvendig betingelse at ytringen må bidra til debatt av allmenn interesse. At ytringen må være av allmenn interesse kan tyde på at det må dreie seg om ytringer som offentligheten er interessert i. Det er imidlertid ikke all informasjon som offentligheten er interessert i som er ytringer av allmenn interesse i rettslig forstand.¹⁹³ EMD har formulert dette som et spørsmål om hva allmennheten har legitim interesse av.¹⁹⁴ Spørsmålet er avgjørende for ytringsfrihetens intensitet.¹⁹⁵ Det innebærer at det må foretas en konkret vurdering av om ytringens informasjonsverdi ivaretar interesser som bør nyte et intensivert vern.¹⁹⁶ Det vil si ytringer som har samfunnsrelevans.¹⁹⁷ I *Von Hannover mot Tyskland II* konkluderte EMD med at journalistiske bilder som illustrerte at prinsesse Caroline av Monaco og hennes ektemann var på skiferie i Sveits fremfor å være hjemme hos hennes syke far, prins Rainer, var ytringer av allmenn interesse.¹⁹⁸ EMD uttalte at i lys av prins Rainers sykdom var oppførselen til hans familiemedlemmer «qualified as an event of contemporary society on which the magazines were entitled to report and to include the photograph to support and illustrate the information being conveyed».¹⁹⁹ I HR-2019-2038-A mente derimot Høyesterett at morens ytringer på sosiale medier ikke var ytringer av allmenn interesse. Begrunnelsen var at morens offentliggjøring av datteren ble gjort av hensyn til morens egen sak mot barnevernet, ikke som et ledd i en generell og offentlig debatt mot barnevernets metoder.²⁰⁰

¹⁹³ Hovlid (2015) s. 194, se også Eggen (2002) s. 352 og 364.

¹⁹⁴ *Von Hannover mot Tyskland II* avsnitt 77.

¹⁹⁵ Hovlid (2015) s. 197.

¹⁹⁶ Hovlid (2015) s. 197 med henvisning til Eggen (2002) s. 365. Se også Aarli (2020) s. 270 med henvisning til Hovlid (2015) s. 194 flg.

¹⁹⁷ Hovlid og Lillebø (2020) s. 305.

¹⁹⁸ *Von Hannover mot Tyskland II* [GC] no. 40660/08 og 60641/08 avsnitt 118.

¹⁹⁹ *Von Hannover mot Tyskland II* avsnitt 117.

²⁰⁰ HR-2019-2038-A avsnitt 19.

I relasjon til kommersiell eksponering av barn, har EMD slått fast at ytringsvernet for kommersielle ytringer er vesentlig lavere enn for ytringer i saker av allmenn interesse.²⁰¹ Dette er begrunnet med at inngrep i kommersielle ytringer ikke er et ‘særlig tungtveiende angrep’ på ytringsfriheten, og siden stater generelt har vid skjønnsmargin ved inngrep i kommersielle ytringer, må inngrep kunne tillates.²⁰² Høyesterett har også lagt til grunn at kommersielle ytringer har redusert ytringsfrihetsbeskyttelse.²⁰³ At kommersielle ytringer generelt har et lavere ytringsvern enn ytringer av allmenn interesse må ses i sammenheng med hensynene bak ytringsfriheten. Kommersielle ytringer har nemlig vesentlig lavere betydning for demokratiet, menneskets sannhetssøken og selvutfoldelse enn ytringer av allmenn interesse.²⁰⁴ Begrunnelsen er hovedsakelig at kommersielle ytringer normalt ikke fremsettes av hensyn til sannhetssøken, demokrati eller for individets frie meningsdannelse,²⁰⁵ men av hensyn til kommersielle aktørers økonomiske interesse som næringsdrivende. Ved kommersiell eksponering av barn på sosiale medier må utgangspunktet om at kommersielle ytringer ikke er av særlig allmenn interesse²⁰⁶ få gjennomslag. Slik publisering inngår ikke i en debatt om samfunnsproblemer.²⁰⁷ I disse tilfellene handler det heller ikke om foreldrenes behov for å fortelle egen historie.²⁰⁸ Foreldres kommersielle eksponering av egne barn kan derfor vanskelig forsvares ut ifra det generelle hensynet til den allmenne interesse.

4.2 ‘How well known is the person concerned and what is the subject of the report?’

Det neste momentet i vurderingen knytter seg til den omtaltes status. Omtaltes status inngår som et ledd i allmenn interesse-vurderingen,²⁰⁹ hvor både omtaltes rolle og funksjon i samfunnet må tas i betraktning. EMD har trukket et skille mellom privatpersoner og offentlige personer.²¹⁰ Ytringer om offentlige personer har normalt mer allmenn interesse enn ytringer om privatpersoner. Offentlige personer må derfor i utgangspunktet tåle mer enn privatpersoner. Privatpersoner må, på sin side, kunne kreve særskilt beskyttelse av sitt

²⁰¹ *Markt Intern Verlag mot Tyskland* avsnitt 33.

²⁰² Eggen (2002) s. 540 under henvisning til *Markt Intern Verlag mot Tyskland* avsnitt 33.

²⁰³ Se blant annet Rt. 1987 s. 1191 og Rt. 2000 s. 46.

²⁰⁴ Eggen (2002) s. 545.

²⁰⁵ Høgberg (2006) s. 476.

²⁰⁶ Eggen (2002) s. 540, samt Lunde og Lundeby Michaelsen (2019) s. 43 – 45.

²⁰⁷ Se nærmere Hovlid og Lillebø (2020) s. 305 om når ytringer kan sies å inngå i en slik debatt.

²⁰⁸ Se nærmere Hovlid og Lillebø (2020) s. 307 om foreldres rett til å fortelle sin egen historie.

²⁰⁹ Hovlid (2020) s. 231.

²¹⁰ *Axel Springer AG mot Tyskland* avsnitt 91

privatliv.²¹¹ *Von Hannover II*-saken er et eksempel fra rettspraksis, der omtaltes status ble ilagt stor vekt i allmenn interesse-vurdering. Den omtalte var prinsesse av Monaco og allerede godt kjent i offentligheten. EMD mente derfor at allmennheten hadde interesse av å få vite at prinsessen var på skiferie fremfor å være hjemme hos sin syke far. Selv om privatpersoner har krav på særskilt beskyttelse av sitt privatliv, illustrerer Rt. 2008 s. 489 (Plata) at også privatpersoner må tåle offentliggjøring av ytringer om seg selv, dersom det ligger i allmennhetens interesse. Saken gjaldt en manns krav om oppreisning for krenkelse av privatlivets fred som følge av at NRK hadde brukt videoklipp av mannen som kjøpte heroin på Plata i Oslo. Ifølge NRK ble klippet brukt for å illustrere rusproblemene i byen. Oppreisningskravet ble avvist av Høyesterett med den begrunnelse at rusproblemene i Oslo «vanskelig kunne vært formidlet på en likeverdig måte uten denne del av innslaget».²¹² Høyesterett godtok altså bruken av videoklippene til fordel for å illustrere et viktig samfunnsproblem.

Videre blir spørsmålet hvordan den omtaltes status gjør seg gjeldende når den omtalte er et barn. I *Krone Verlag*-saken²¹³ tok EMD stilling til om det var innenfor ytringsfrihetens rammer til en avis å identifisere en gutt med navn og bilde. Publiseringen skjedde i forbindelse med en foreldretvist som hadde tiltrukket seg medieoppmerksomhet. I tillegg til at gutten var identifiserbar, viste bildet også tydelig barnets følelser. Til tross for at saken hadde offentlig interesse, mente EMD at publiseringen ikke kunne forsvares ut ifra hensynet til ytringsfriheten. Retten la særlig vekt på at gutten ikke hadde noen offentlig rolle i forkant av saken, men også at han ikke kunne tildeles en offentlig rolle som følge av publiseringen.²¹⁴ Bildebruk og identifisering som et ledd i en debatt av allmenn interesse var altså ikke tilstrekkelig for å legitimere inngrepet i guttens privatliv. EMD fremhevet også at avisen kunne ha publisert saken uten å identifisere barnet.²¹⁵

I motsetning til *Krone Verlag*-saken, hvor avisen bidro til å gjøre gutten til en offentlig person, finnes det derimot en rekke barn som har oppnådd en offentlig rolle på egen hånd, for eksempel gjennom deltakelse i tv-programmer, eller gjennom egen blogg eller YouTube-kanal.²¹⁶ Juridisk teori hevder at slike saker kan anses å være av offentlig interesse, for

²¹¹ *Axel Springer AG mot Tyskland* avsnitt 91.

²¹² Rt. 2008 s. 489 avsnitt 54.

²¹³ *Krone Verlag GmbH mot Østerrike* [J] no. 27306/07.

²¹⁴ *Krone Verlag GmbH mot Østerrike* avsnitt 55.

²¹⁵ *Krone Verlag GmbH mot Østerrike* avsnitt 55.

²¹⁶ Manshaus (2019) s. 19.

eksempel hvis barnevernet må gripe inn fordi barnet tillates for stor grad av eksponering at det går utover barnets beste.²¹⁷ Samme synspunkt kan gjøres gjeldende der foreldre har gitt egne barn en offentlig rolle gjennom eksponering i sosiale medier. I likhet med EMDs synspunkt i *Krone Verlag*-saken om at gutten kunne forblitt uidentifisert, vil det for foreldre som driver sosiale medier i kommersiell sammenheng også være mulig å lage reklame uten illustrasjonsmaterieill som identifiserer egne barn. Hensikten med reklamering av et produkt er nemlig å vekke oppmerksomheten til den aktuelle målgruppen og skape interesse rundt det aktuelle produktet.²¹⁸ For å klare å skape interesse rundt et produkt er det viktig at reklamen setter selve produktet i fokus, ikke barnet. Dersom barn inkluderes i reklamen og gis så stor plass at barnet identifiseres med ansikt, navn, følelser og lignende, kan dette medføre at barnet tiltrekker seg målgruppens fokus fremfor produktet. I enkelte tilfeller vil derimot produktet være ment for og til bruk av barn, for eksempel klær, leker eller annet barneutstyr. I disse tilfellene kan det være hensiktsmessig å illustrere produktets bruksområder i samhandling med barn. Det skal imidlertid foreligge gode grunner for å sette barns privatliv til side til fordel for kommersielle ytringer. Slike gode grunner vil typisk foreligge dersom publiseringen er i barnets interesse, som for eksempel i *Spinraza*-saken eller for tvillingene *Marcus og Martinus*,²¹⁹ eller hvis publiseringen har allmenn interesse. Ettersom kommersielle ytringer ikke har særlig allmenn interesse eller kan forsvares med hensyn til barnets beste,²²⁰ har det liten betydning om barnet er å anse som en offentlig person eller privatperson.

4.3 ‘Prior conduct of the person concerned’

Momentet ‘prior conduct of the person concerned’ innebærer at det skal legges vekt på den omtaltes atferd, herunder omtaltes atferd i forkant av publiseringen. I den sammenheng har rettspraksis lagt vekt på om den omtalte har satt seg i situasjonen selv.²²¹ I *Plata*-dommen uttalte Høyesterett at mannen hadde opptrådt «på en slik måte at omtalen av dette var infamerende for ham».²²² Retten mente altså at mannen ved å kjøpe narkotika på åpen gate i Oslo hadde opptrådt på en måte som måtte tåle offentlig omtale. Lignende synspunkter ble uttalt i *Big Brother*-dommen. Høyesterett var enig i at de tidligere deltakerne måtte tåle at

²¹⁷ Manshaus (2019) s. 19.

²¹⁸ Vikøren og Pihl (2022).

²¹⁹ Aarli (2020) s. 266 – 269.

²²⁰ Oppgavens punkt 4.1.

²²¹ Blant annet Rt. 2008 s. 489 (*Plata*), Rt. 2007 s. 687 (*Big Brother*) og *Von Hannover mot Tyskland II*.

²²² Rt. 2008 s. 489 (*Plata*) avsnitt 56.

privatlivet deres ble omtalt i media under sendingene og i en tid etter, men mente at grensen var nådd to år etter programmet var avsluttet og ett år etter deltakerne hadde sluttet å la seg intervju.²²³ Selv om deltakernes tidligere atferd hadde uttrykt at de ønsket medieoppmerksomhet, må det kunne settes begrensninger etter en stund når slik atferd ikke lenger er tilstedeværende. I Rt. 2008 s. 1089 (Bryllupsfoto), under henvisning til Big Brother-dommen, mente Høyesterett også at det må settes begrensninger for hva offentlige personer må tåle av eksponering av eget privatliv.²²⁴ Saken gjaldt oppreisning for krenkelse av privatlivets fred som følge av at et ukeblad hadde publisert en reportasje med bilder fra et kjendispar's bryllupsseremoni. Rettens flertall mente at privatlivet ikke var krenket i denne saken. Det ble særlig lagt vekt på at bryllupet foregikk på et allment tilgjengelig område og at bildene var tatt fra lang avstand.²²⁵ De samme synspunktene og tilsvarende resultat ble også lagt til grunn i EMD.²²⁶

Hvordan dette stiller seg til foreldres eksponering av egne barn på sosiale medier i kommersiell sammenheng, må ses i lys av om barn kan opptre på en slik måte at personvernet deres svekkes. En slik måte kan for eksempel være ved å samtykke til publiseringen eller ved å søke offentlig oppmerksomhet.²²⁷ Som oppgaven illustrerte under punkt 3.5.2 om barns selvbestemmelsesrett, finnes ingen klare regler på når barn kan samtykke til kommersiell eksponering. Juridisk teori åpner for at det kan settes som utgangspunkt at barn kan samtykke til eksponering på sosiale medier fra 10-13 årsalderen.²²⁸ Alderen vil imidlertid kun være et moment i helhetsvurderingen av om barnet er i stand til å samtykke. Poenget er at barnet faktisk må være i stand til å forstå hva samtykke til publisering på sosiale medier innebærer. I den sammenheng må det legges på vekt på at barn har svakere forutsetninger enn voksne til å ha bevissthet rundt, samt forstå risikoen og konsekvensene som er forbundet med publisering av private opplysninger. Barn, som en sårbar gruppe med særskilt behov for beskyttelse av sitt privatliv, bør derfor ikke ha den samme adgangen, som voksne, til å svekke eget personvern

²²³ Rt. 2007 s. 687 (Big Brother) avsnitt 78.

²²⁴ Rt. 2008 s. 1089 (Bryllupsfoto) avsnitt 51.

²²⁵ Rt. 2008 s. 1089 avsnitt 50 – 53.

²²⁶ *Lillo-Stenberg og Sæther mot Norge* [J] no. 13258/09

²²⁷ Rt. 2007 s. 687 (Big Brother) er et eksempel på at man gjennom deltakelse i realityprogram søker offentlig oppmerksomhet.

²²⁸ Hovlid og Lillebø (2020) s. 300 og Aarli (2020) s. 263.

gjennom egne handlinger.²²⁹ Momentet knyttet til omtaltes atferd må dermed vektlegges med forsiktighet i saker der den omtalte er et barn.

4.4 ‘Method of obtaining the information and its veracity’

Det skal også legges vekt på informasjonens sannhet og metoden brukt for å innhente informasjonen. EMD knytter dette momentet opp mot EMK artikkel 10 andre avsnitt sin formulering om at ytringsfriheten innebærer plikter og ansvar.²³⁰ Hvilke plikter og hvilket ansvar som skal oppstilles, beror på hvem som fremsetter ytringen. EMD har hovedsakelig fokusert på plikter og ansvar for pressen, hvor det fremheves at pressen må opptre i aktsom god tro med hensyn til sannheten gjennom presseetikkenes krav til kildekritikk- og kontroll.²³¹ EMD har likevel anført at den samme aktsomhetsvurderingen kan anvendes analogisk for andre ytringsaktører enn pressen.²³² Uttalelsene fra EMD retter seg imidlertid mot andre offentlige ytringsaktører. Spørsmålet er hvorvidt de strenge aktsomhetskrav også gjelder for ytringer fremsatt av privatpersoner på sosiale medier. Hovlid, under henvisning til *Gavrilovici mot Moldova*,²³³ argumenterer for at EMD ikke oppstiller det samme aktsomhetskravet for privatpersoners publisering som for publisering av redaktørstyrte medier.²³⁴ Det betyr ikke at det ikke skal oppstilles et aktsomhetskrav til privatpersoner som fremsetter ytringer på sosiale medier, men disse kravene må senkes.²³⁵ Begrunnelsen for at det ikke kan stilles like strenge krav til ytringer fremsatt av privatpersoner som for offentlige ytringsaktører, er at privatpersoner ikke har de samme forutsetningene til å foreta grundige undersøkelser av sannhetsgehalten til ytringene, som for eksempel representanter fra pressen.²³⁶

Spørsmålet blir videre hvilke aktsomhetskrav som skal oppstilles for privatpersoner som fremsetter kommersielle ytringer på sosiale medier, særlig om egne barn. Slike tilfeller faller innunder krysningsfeltet mellom ytringer fremsatt av privatpersoner og offentlige ytringsaktører. På den ene siden er ytringene fremsatt på vegne av ytringsaktøren som privatperson, ved at ytringene fremgår av vedkommendes personlige konto og gjerne gir

²²⁹ Se Høyesteretts argumentasjon i Rt. 2007 s. 687 (Big Brother) og Rt. 2008 s. 489 (Plata) om at de involverte opptreden tilsa at de måtte tåle eksponering av privatlivet.

²³⁰ Hovlid (2015) s. 268 under henvisning til *Stankiewicz mfl. mot Polen* [J] no. 48723/07.

²³¹ Hovlid (2015) s. 269.

²³² *Steel og Morris mot Storbritannia* [J] no.68416/01 avsnitt 90.

²³³ *Gavrilovici mot Moldova* [J] no. 25464/05

²³⁴ Hovlid (2015) s. 280.

²³⁵ Hovlid (2015) s. 280.

²³⁶ Hovlid (2015) s. 280.

uttrykk for vedkommendes subjektive meninger om produktet. Samtidig, på den andre siden, er ytringene underlagt økonomiske interesser ved at ytringsaktørene tjener penger på å fremsette ytringene på en måte som når ut til potensielle kunder. Aktsomhetskravet for privatpersoner som bruker sosiale medier i kommersiell sammenheng bør derfor være noe strengere enn for privatpersoner som kun bruker sosiale medier i privat sammenheng.

Det er uansett nærliggende å anta at opplysninger som foreldre publiserer om egne barn generelt, men også i forbindelse med kommersiell eksponering, er sanne. Det er imidlertid ingen garanti for at opplysninger som publiseres faktisk er det. I de tilfeller foreldre publiserer usanne opplysninger om egne barn, for eksempel for å øke reklameinntektene fra et kommersielt samarbeid, vil krenkelsen av barnets privatliv være større enn dersom opplysningene er sanne. Begrunnelsen er at slike usanne opplysninger om egne barn fremsettes i foreldrenes (økonomiske) interesser, ikke barnets interesser. Dette må særlig ses i sammenheng med synspunktene fremsatt tidligere i oppgaven om at barnet har svært begrensede interesser i foreldres kommersielle ytringer. Til tross for en lavere aktsomhetstærskel sammenlignet med redaktørstyrte medier, må det likevel kunne stilles krav om de ytringene som fremsetter er sanne. Et slikt aktsomhetskrav vil bidra til å gi ytringene økt beskyttelsesverdig interesse i konflikt med retten til privatliv. Det er først og fremst fordi krenkelser av andres privatliv gjennom usanne ytringer, utgjør et enda større inngrep i andre privatliv enn gjennom sanne ytringer, men også fordi sanne ytringer støtter oppunder hensynet til sannhetssøken, som ett av de tre sentrale hensynene bak ytringsfriheten.²³⁷

4.5 ‘Content, form and consequences of the publication’

Til slutt må avveiningen vurderes ut ifra publikasjonens innhold, form og konsekvenser.

Under dette momentet skal det tas stilling til alvorlighetsgraden av det inngrep som foretas i en annens privatliv i sin helhet. Alvorlighetsgraden avgjør hvilke skranker som skal settes for ytringsfriheten. Dette innebærer at jo mer alvorlig et inngrep er i noens privatliv er, jo større krav stilles til de øvrige momentene om allmenn interesse, krav til samtykke og aktsomhet.²³⁸

Selv om utgangspunktet er at det skal gode grunner til for å gjøre inngrep i privatlivet, må terskelen for hvilke inngrep som skal tillates justeres etter sensitivitetsgraden. I HR-2019-2038-A besto publiseringen av både bilder og videoklipp, samt brev fra barnevernstjenesten

²³⁷ Se punkt 2.1.3 om foreldrenes ytringsfrihet.

²³⁸ Hovlid (2020) s. 233.

med informasjon om saken og vurderinger gjort av datteren, og referat fra samtaler mellom mor og datter. Den publiserte informasjonen ble ansett å være svært sensitiv og privat, fordi den viste datteren i sårbare situasjoner hvor hun tydelig ga uttrykk for sterke følelser.²³⁹ Moren foretok dermed et alvorlig inngrep i datterens privatliv og måtte derfor tåle tilsvarende begrensninger på egen ytringsfrihet. I Rt. 2008 s. 1089 (Bryllupsfoto) ble derimot ytringsfriheten gitt større vekt enn kjendisparets privatliv. Høyesterett la særlig vekt på kjendisparets offentlige status og at lokasjonen for bryllupet var et offentlig sted tilgjengelig for allmennheten. I tillegg var bildene tatt fra lang avstand, slik at verken paret eller bryllupsgjestene var direkte berørt under vielsen. Selv om bildene var av privat karakter, mente Høyesterett at den lave sensitivetsgraden var tilstrekkelig til å tilsidesette retten til privatliv. Som oppgaven tidligere har slått fast, blant annet under punkt 3.5.2 om barns selvbestemmelsesrett, må publisering av barns private opplysninger gjennom kommersiell eksponering i utgangspunktet anses som lite eller mindre sensitivt. Sensitivetsgraden vil imidlertid øke dersom barnet for eksempel går med lite klær i forbindelse med en bleie- eller badetøysreklame. Det samme gjelder dersom barnet gir uttrykk for sårbare følelser, eksempelvis knyttet til lærevansker i forbindelse med reklame for ulike læringsverktøy på internett.

Publiseringens form er også et sentralt moment i vurderingen av alvorlighetsgraden. Ytringer kan formidles i ulike former, for eksempel gjennom stillbilder, levende bilder (video), lydklipp eller tekst.²⁴⁰ Dette gjelder for alle typer ytringer, herunder også kommersielle ytringer på sosiale medier. EMD- praksis gir uttrykk for at publisering av personopplysninger gjennom stillbilder utgjør et større inngrep i noens privatliv enn ved publisering i form av tekst.²⁴¹ Dette er begrunnet i at stillbilder bidrar til å gi mottakeren et inntrykk av hvordan den avbildede personens utseende og væremåte er. Videre anses publisering gjennom levende bilder å være mer inngripende enn stillbilder. I *Mosley mot Storbritannia*²⁴² ga EMD uttrykk for at kombinasjonen mellom lyd og bilder i video gjør at inntrykket av den avbildede forsterkes. Særlig ved publisering på internett er privatlivsvernets intensitet styrket, ettersom internett muliggjør omfattende spredning og lagring av opplysninger.²⁴³

²³⁹ HR-2019-2038-A avsnitt 15.

²⁴⁰ Hovlid (2015) s. 295.

²⁴¹ Blant *Von Hannover mot Tyskland* avsnitt 59. Se også NOU 2019: 10 s. 41.

²⁴² *Mosley mot Storbritannia* [J] no. 48009/08.

²⁴³ Hovlid (2015) s. 296.

At internett muliggjør omfattende spredning og lagring av opplysninger, har betydning for hvilke konsekvenser kommersiell eksponering på sosiale medier medfører. I den forbindelse legger EMD vekt på i hvor stor grad opplysningene har blitt spredt.²⁴⁴ Ved eksponering i et stort omfang, vil det imidlertid være uten betydning om publiseringen gjelder lite, mindre eller alvorlige opplysninger om barnet. Omfattende publisering av en rekke lite eller mindre sensitive opplysninger vil nemlig til sammen utgjøre inngrep i barns privatliv på samme måte som publisering av særlige sensitive opplysninger gjør.²⁴⁵ Ettersom kommersiell eksponering normalt foregår på åpne profiler med ubegrenset tilgang for øvrige brukere av det aktuelle sosiale mediet,²⁴⁶ skjer slik eksponering av barn i et stort omfang.

Hvilke konkrete konsekvenser kommersiell eksponering har for barn, er imidlertid vanskelig å fastslå. Ettersom det fremdeles er et ungt fenomen,²⁴⁷ er mange barn som eksponeres kommersielt eller tidligere har opplevd kommersiell eksponering fortsatt mindreårige. Mange er også fremdeles i skolepliktig alder. Eksponering kan imidlertid medføre at barn lettere gjenkjennes av omverdenen, hvor barnet foruten publiseringen ville hatt muligheten til å forholde seg anonym. Muligheten til å forholde seg anonym vil særlig være viktig for barn, fordi barn, som en sårbar gruppe, har behov for og bør få mulighet til å utvikle seg fritt innenfor trygge rammer uten innblanding fra fremmede. Å bli eksponert på sosiale medier av egne foreldre kan bidra til å forhindre dette. Både gjennom privat og kommersiell eksponering av barn på sosiale medier gis mottakerne av publiseringen et innblikk i barnets privatliv. På denne måten får mottakerne et inntrykk av barnets væremåte og personlighetstrekk, og blir på denne måten «kjent» med barnet. Barnet utsettes dermed for risikoen for å bli gjenkjent og oppsøkt av fremmede som tror de kjenner barnet gjennom de opplysninger foreldrene publiserer på internett. Denne typen oppmerksomhet kan føre til økt usikkerhet og angst hos barnet som videre kan bidra til å forstyrre utfoldelsen av barnets privatliv.

Siden kommersiell eksponering også skjer på åpne profiler, er det vanskelig å kontrollere hvem som har tilgang til de publiserte opplysningene. Det samme gjelder for hvordan og til hva disse opplysningene brukes videre av mottakerne. Det er derfor ingen garanti for at de publiserte opplysningene ikke misbrukes og kan bidra til å påvirke barnet negativt i fremtiden.

²⁴⁴ *Von Hannover mot Tyskland II* avsnitt 112.

²⁴⁵ Hovlid og Lillebø (2020) s. 314.

²⁴⁶ Grønvold og Hendis (2014) s. 92 – 93.

²⁴⁷ NOU 2009: 1 s. 138.

5 Er barns rett til privatliv tilstrekkelig vernet?

Ifølge barnekonvensjonen artikkel 44 nr. 1 bokstav b) er konvensjonstatene forpliktet til å sende rapporter til FNs barnekomite hvert femte år om tiltak som «iverksetter rettighetene anerkjent i konvensjonen, og den fremgang som er gjort». FNs barnekomite er barnekonvensjonens overvåkningsorgan. Den overvåker hvordan barn i de ulike medlemslandene har det, og hvordan de respektive landene forholder seg til sine konvensjonsforpliktelser. FNs barnekomite behandler rapporter fra medlemsstatene og gi generelle kommentarer til hvordan konvensjonsbestemmelsene skal tolkes.²⁴⁸ De generelle kommentarene er ikke rettslig bindende for medlemsstatene, men skal etter norsk rett i utgangspunktet tillegges vesentlig vekt dersom kommentarene er gitt som et svar på en norsk rapport.²⁴⁹ I 2010, i et tilsvarende til Norges rapport, var komiteen bekymret for at foreldre krenker barns rett til privatliv gjennom offentliggjøring av informasjon om dem på sosiale medier. Barnekomiteen anbefalte derfor Norge å gi Datatilsynet myndighet til å forhindre at foreldre eller andre deler opplysninger som krenker barns rett til privatliv, og som ikke er til barnas beste.²⁵⁰ Som et tilsvarende til barnekomiteens kritikk, ble § 11 tredje ledd innført i personopplysningsloven fra 2000. Ved innføringen av den nye personopplysningsloven i 2018 ble bestemmelsen imidlertid ikke videreført, hvilket innebærer at barn ikke lenger er særskilt vernet mot personvernkrænkelser begått av egne foreldre.

Uten særskilt regulering av barns personvern, beror barns rett til privatliv på de alminnelige reglene om beskyttelse av privatlivets fred. Som illustrert under gjennomgangen i kapittel 3, krever også disse bestemmelsene at det foretas en konkret avveining. En gjennomgående svakhet ved lovverket, som påpekt av Barneombudet, er at det ikke gir noe klare svar på hvilken intensitet barns privatliv skal gis i møte med foreldres ytringsfrihet.²⁵¹ Anvisingen om en konkret avveining kan oppleves som vilkårlig ettersom det ikke kan settes en generell grense for hvilke former for eksponering av barn som kan aksepteres eller ikke. På den andre siden vil det være vanskelig å sette opp en generell grense som fanger opp de ulike nyansene

²⁴⁸ Ukjent forfatter, *barneombudet.no*, ukjent publiseringsdato, <https://www.barneombudet.no/for-barn-og-unge/barnekonvensjonen> (lest 17. april 2022).

²⁴⁹ Ot.prp. nr. 3 (1998-1991) s. 68.

²⁵⁰ FNs barnekomite (2010) avsnitt 28 og 29.

²⁵¹ Ukjent forfatter, *barneombudet.no*, 15.10.2020, <https://www.barneombudet.no/aktuelt/innyhetene/barn-ma-beskyttes-bedre-mot-kommersiell-utnyttning-pa-internett> (lest 10. mars 2022).

og situasjonene som den konkrete avveiningen tar høyde for. Som oppgaven har illustrert, er det en videre adgang til å eksponere egne barn, dersom eksponering skjer i et begrenset omfang eller opplysningene som publiserer gjelder mindre eller lite sensitive private opplysninger om barnet. Dersom disse situasjonene skulle vært regulert under en generell regel, ville særlig foreldrenes ytringsfrihet blitt rammet uforholdsmessig hardt. Den konkrete avveiningen mellom barns rett til privatliv og foreldrenes ytringsfrihet bidrar derfor, på sin side, til å sikre foreldrenes ytringsfrihet. Siden ytringsfriheten generelt står sterkt, er det viktig at den gis tilstrekkelig intensitet. Ifølge nødvendighetsvilkåret skal ytringsfrihetens intensitet kun reduseres som det er gode grunner for det.²⁵² Det kan derfor argumenteres for at foreldre bør ha adgang til å eksponere egne barn, forutsatt at eksponering gjelder lite sensitivt innhold om barnets privatliv eller skjer i et begrenset omfang. En generell regel som nekter all form for eksponering av egne barn, vil derfor også ramme foreldrenes ytringsfrihet uforholdsmessig hardt.

Samtidig, er det på grunn av forbudet mot forhåndssensur i Grunnloven § 100 fjerde ledd vanskelig å forhindre eventuelle krenkelser av barns privatliv før krenkelsen har slått inn. Ansvar for å hindre krenkelser er dermed lagt hos foreldrene. De fleste foreldre som publiserer personopplysninger om egne barn på sosiale medier har gode intensjoner. Foreldre er stolte av egne barn og ønsker å dele deres milepæler og hverdagsøyeblikk med omverdenen. På grunn av stolthet og egne tanker om gode intensjoner, kan foreldre naturlig nok ha vanskeligheter med å forstå hvilke(n) krenkelse(r) og konsekvenser eksponering kan medføre. Et regelverk som setter tydelige grenser for hvilken type eksponering av egne barn foreldre kan foreta i kraft av ytringsfriheten, vil dermed gi en sterkere garanti for at barns rett til privatliv ivaretas. På denne måten vil også forpliktelsene om at barn skal ha et særskilt vern om sitt privatliv også ivaretas.

I 2020 vedtok Frankrike en lov som pålegger foreldre å søke tillatelse fra de lokale myndighetene for å kunne eksponere barn under 16 år i sosiale medier i kommersiell sammenheng.²⁵³ Loven pålegger det samme overfor bedrifter som ønsker å bruke barn til egen reklame. Manglende søknad om tillatelse kan medføre fengselsstraff på inntil fem år. Formålet med loven er å beskytte barn mot å bli gjort til influensere av egne foreldre. Det er

²⁵² EMK artikkel 10 andre avsnitt.

²⁵³ Heggen, Øystein, «Frankrike: Barne-influensere skal beskyttes fra sine foreldre», NRK, 14. oktober 2020, <https://www.nrk.no/urix/frankrike-barne-influensere-skal-beskyttes-fra-sine-foreldre-1.15198578> (lest 7. mars 2022).

på det rene at innføring av lignende lovregulering i norsk rett vil bidra til å beskytte barn mot privatlivskrenkelser begått av egne foreldre. Samtidig, vil denne typen regulering legge så store begrensninger på foreldrenes ytringsfrihet at det for foreldre kan oppleves som urimelig. På den andre siden igjen, vil det bidra utelukkende til å ivareta «barnet sine interesser og behov», hvilket er foreldres viktigste oppgave i kraft av foreldreansvaret.²⁵⁴

²⁵⁴ Barneloven § 30.

6 Avslutning

Jeg har nå foretatt en rettsdogmatisk analyse av gjeldende rett for barns beskyttelse mot eksponering fra foreldre på sosiale medier i kommersiell sammenheng. Gjennomgangen illustrerer at barns rett til privatliv er beskyttet gjennom flere bestemmelser både i Grunnloven, menneskerettskonvensjoner og alminnelig lovgivning. Grensene for disse bestemmelsene er imidlertid uklare, ettersom det beror på en konkret avveining mellom retten til privatliv og ytringsfriheten. Avveiningen illustrerer at kommersielle ytringer om barn på sosiale medier sjelden har allmenn interesse og sjelden er til barnets beste. Det er derfor liten grunn til å beskytte slike ytringer. Tilfeller der det dreier seg om publisering av sensitive opplysninger eller publiseringen skjer i et stort omfang, kan denne type eksponering være ulovlig.

Litteraturliste

Litteratur

Bøker

- Aall (2018) Aall, Jørgen, *Rettsstat og menneskerettigheter*, 5. utg, Fagbokforlaget 2018.
- Borvik (2011) Borvik, Bjørnar, *Personvern og ytringsfriidom: avveiginga mellom kolliderande menneskerettar*, Universitetsforlaget 2011.
- Eggen (2002) Eggen, Kyrre, *Ytringsfrihet: Vernet om ytringsfriheten i norsk rett*, Cappelen akademisk forlag 2002.
- Fliflet (2005) Fliflet, Arne, *Grunnloven: Kommentarutgave*, Universitetsforlaget 2005.
- Gröning, Husabø og Jacobsen (2019) Gröning, Linda, Erling Johannes Husabø og Jørn Jacobsen, *Frihet, forbrytelse og straff*, 2. utg, Fagbokforlaget 2019.
- Grønvold og Hendis (2014) Grønvold, Sara Eline og Morten Hendis, *Barn og personvern*, Kommuneforlaget 2014.
- Hovlid (2015) Hovlid, Ellen Lexerød, *Vern av privatlivets fred*, Gyldendal 2015.
- Hovlid (2020) Hovlid, Ellen Lexerød, *Publiseringsregler for journalister*, Gyldendal 2020.

- Lunde og Lundeby (2019) Lunde, Tore og Terje Michaelsen Lundeby, *Markedsføringsloven med kommentarer*, 3. utg, Gyldendal 2019.
- Schütz, Aarli og Aasen (2020) Schütz, Sigrid Eskeland, Ragna Aarli og Henriette Sinding Aasen (red.), *Likestilling, barn og velferd: rettsfelt i utvikling*, Gyldendal 2020.
- Wessel- Aas og Ødegaard (2018) Wessel-Aas, Jon og Magnus Ødegaard, *Personvern: publisering og behandling av personopplysninger*, Gyldendal 2018.

Artikler

- Allstrin (2015) Allstrin, Nina Tøgersen, «Barns rett til beskyttelse mot at foreldre offentliggjør personlig informasjon om dem på sosiale medier» *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 2015, s. 202 – 219.
- Aarli (2020) Aarli, Ragna, «Offentlig av opplysninger om egne barn på internett» i *Likestilling, barn og velferd: rettsfelt i utvikling*, Sigrid Eskeland Schütz, Ragna Aarli og Henriette Sinding Aasen (red.), Gyldendal 2020, s. 256 – 272.
- Graver (2008) Graver, Hans Petter, «Vanlig juridisk metode? Om rettsdogmatikken som juridisk sjanger» *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 2008, s. 149 – 178.
- Hovlid (2016) Hovlid, Ellen Lexerød, «Straffelovens legaldefinisjon av en «offentlig handling»». *Tidsskrift for strafferett* 2016, s. 161 – 181.

- Hovlid (2018) Hovlid, Ellen Lexerød, «Erstatningsrett og krenkelser i sosiale medier» *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og trygderett* 2018, s. 3 – 6.
- Hovlid og Lillebø (2020) Hovlid, Ellen Lexerød og Ingvild Sande Lillebø, «Foreldre og barn i sosiale medium – ein kommentar til HR-2019-2038-A» *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 2020, s. 292 – 136.
- Høgberg (2006) Høgberg, Benedikte Moltumyr, «”Nye” Grunnloven § 100» *Lov og Rett* 2006, s. 463 – 484.
- Manshaus (2019) Manshaus, Halvor, «Barn i sosiale medier» *Lov & Data* 2019 nr. 4, s. 16 – 19.
- Smith (2011) Smith, Lucy, «Om barns personvern» *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 2011, s. 106 – 126.

Leksikon

- Bahus (2021) Bahus, Marianne K., «selvbestemmelsesrett» Store norske leksikon, 30. desember 2021, <https://snl.no/selvbestemmelsesrett>, (lest 7. mars 2022).
- Boe og Gisle (2022) Boe, Erik Magnus og Jon Gisle, «de lege ferenda» Store norske leksikon, 12. januar 2022, https://snl.no/de_lege_ferenda, (lest 28. april 2022).
- Elden (2022) Elden, Jon Christian, «samtykke» Store norske leksikon, 4. februar 2022, <https://snl.no/samtykke>, (lest 29. april 2022).

- Enli og Aalen (2018) Enli, Gunn og Ida Aalen, «sosiale medier» Store norske leksikon, 14. mai 2018, https://snl.no/sosiale_medier, (lest 10. februar 2022).
- Kierulf (2021) Kierulf, Anine «ytringsfrihet» Store norske leksikon, 21. desember 2021, <https://snl.no/ytringsfrihet>, (lest 1. mai 2022).
- Pihl (2021) Pihl, Roger, «influenser» Store norske leksikon, 7. november 2021, <https://snl.no/influenser>, (lest 26. april 2022).
- Vikøren og Pihl (2022) Vikøren, Birger M. og Roger Pihl, «reklame» Store norske leksikon, 14. mars 2022, <https://snl.no/reklame>, (lest 28. april 2022).

Lovkommentarer

Anine Kierulf, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 239A3, Rettsdata.no (lest 15. februar 2022).

Anine Kierulf, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 239A7, Rettsdata.no (lest 17. februar 2022).

Anine Kierulf, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 239A3, Rettsdata.no (lest 25. februar 2022).

Arne Fliflet, *Norsk lovkommentar: Grunnloven*, note 229 og 230, Rettsdata.no (lest 23. mars 2022).

Erik Møse og Jørgen Aall mfl., *Norsk lovkommentar: Menneskerettsloven*, note 73, Rettsdata.no (lest 22. mars 2022).

Kirsten Sandberg, *Norsk lovkommentar: Barneloven*, note 70, Rettsdata.no (lest 3. mars 2022).

Kirsten Sandberg, *Norsk lovkommentar: Barneloven*, note 78, Rettsdata.no (lest 4. mars 2022).

Kirsten Sandberg, *Norsk lovkommentar: Barneloven*, note 82, Rettsdata.no (lest 7. mars 2022).

Njål Høstmælingen og Petter F. Wille, *Norsk lovkommentar: Menneskerettsloven; vedlegg 8*, note 16, Rettsdata.no (lest 23. mars 2022).

Avisartikler

Heggen (2020)

Heggen, Øystein, «Frankrike: Barne-influensere skal beskyttes fra sine foreldre», NRK, 14. oktober 2020, https://www.nrk.no/urix/frankrike_-_barne-influensere-skal-beskyttes-fra-sine-foreldre-1.15198578 (lest 7. mars 2022).

Husby (2018)

Husby, Marcus «Poptvillingene Marcus og Martinus tjente 24,5 millioner i fjor», Dagens næringsliv, 29. juni 2018, <https://www.dn.no/musikk/marcus-og-martinus/konsert/stromming/poptvillingene-marcus-og-martinus-tjente-254-millioner-i-fjor/2-1-388171>, (lest 30. april 2022).

Stenerud og Edvardsen (2021)

Stenerud, Kristine og Ingvild Edvardsen, «Billedeling i sosiale medier: Nå skal barna får mer innflytelse», NRK, 13. juli 2021, <https://www.nrk.no/norge/billedeling-i-sosiale->

[medier -na-skal-barna-fa-mer-innflytelse-1.15570167](#), (lest 10. februar 2022).

Lovregister

- 1814 Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven).
- 1969 Lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (skadeserstatningsloven).
- 1981 Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova).
- 1999 Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) vedlegg 2: Den europeiske menneskerettskonvensjonen med protokoller (norsk oversettelse) (EMK).
- Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) vedlegg 8: FNs konvensjon om barnets rettigheter med protokoller (norsk oversettelse) (barnekonvensjonen).
- 2000 Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) **[opphevet]**.
- 2005 Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).
- Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile saker (tvisteloven).

2009	Lov 1. september 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).
2010	Lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål (vergemålsloven).
2018	Lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven).
	Lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv. (åndsverkloven).

Forarbeider

NOU 1977: 35	NOU 1977: 35 Lov om barn og foreldret (barneloven).
NOU 2009: 1	NOU 2009: 1 Individ og integritet – Personvern i det digitale samfunnet.
NOU 2019: 10	NOU 2019: 10 Åpenhet i grenseland.
Ot.prp.nr. 62 (1979 – 1980)	Ot.prp.nr. 62 (1979 – 1980) Om lov om barn og foreldre (barnelova).
Ot.prp.nr. 54 (1994 – 1995)	Ot.prp.nr. 54 (1994 – 1995) Om lov om endringer i åndsverkloven m.m.
Ot.prp.nr. 3 (1998 – 1991)	Ot.prp.nr. 3 (1998 – 1991) Om lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven).

Ot.prp.nr. 90 (2003 – 2004)	Ot.prp.nr. 90 (2003 – 2004) Om lov om straff (straffeloven).
Ot.prp.nr. 22 (2008 – 2009)	Ot.prp.nr. 22 (2008 – 2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28.
Prop. 47 L (2011 – 2012)	Prop. 47 L (2011 – 2012) Endringer i personopplysningsloven.
Prop. 56 LS (2017 – 2018)	Prop. 56 LS (2017 – 2018) Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) nr. 2016/679 (generell personvernforordning) i EØS-avtalen.
Prop. 131 L (2018 – 2019)	Prop. 131 L (2018 – 2019) Lov om informasjonstilgang m.m. for Partnerdrapsutvalget.
Prop. 80 L (2019 – 2020)	Prop. 80 L (2019 – 2020) Lov om Etterretningstjenesten (etterretningstjenesteloven).
Prop. 159 L (2020 – 2021)	Prop. 159 L (2020 – 2021) Endring i straffeloven mv. (deling av krenkede bilder mv.).
Innst. S. nr. 270 (2003 – 2004)	Innst. S. nr. 270 (2003 – 2004) Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om endring av Grunnloven § 100, forslag fra Gunnar Skaug, Carl I. Hagen, Einar Steensnæs, Jan Petersen, Kristin Halvorsen og Lars Sponheim om endring av Grunnloven § 100. (Ytringsfrihet) og forslag fra Gunnar Kvasheim og Lars Sponheim om ny § 100 a i Grunnloven. (Offentlighetsprinsippet).

Innst. 169 S (2012 – 2013)

Innst. 169 S (2012 – 2013) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om rapport til Stortingets presidentskap fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven.

Innst. 186 S (2013 – 2014)

Innst. 186 S (2013 – 2014) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om grunnlovsforslag fra Per-Kristian Foss, Martin Kolberg, Marit Nybakk, Jette F. Christensen, Anders Anundsen, Hallgeir H. Langeland, Per Olaf Lundteigen, Geir Jørgen Bekkevold og Trine Skei Grand om grunnlovfesting av sivile og politiske menneskerettigheter, med unntak av romertall X og romertall XXIV.

Dok. 16 (2011 – 2012)

Dokument 16 (2011 – 2012) Rapport til Stortingets presidentskap fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven.

Rettsavgjørelser

Høyesterett

Rt. 1987 s. 1191.

Rt. 2000 s. 46.

Rt. 2006 s. 799.

Rt. 2007 s. 687 (Big Brother).

Rt. 2008 s. 489 (Plata).

Rt. 2008 s. 1089 (Bryllupsfoto).

Rt. 2010 s. 258.

Rt. 2012 s. 1211.

Rt. 2014 s. 1105.

Rt. 2015 s. 81.

Rt. 2015 s. 93.

Rt. 2015 s. 155.

HR-2019-2038-A.

Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD)

Amann mot Sveits [GC] EMD 16. februar 2000, no. 27798/95.

Axel Springer AG mot Tyskland [J] EMD 7. februar 2012, no. 39954/08.

Barthold mot Tyskland [J] EMD 25. mars 1985, no. 8734/79.

Casado Coca mot Spania [J] EMD 24. Februar 1994, no. 15450/89.

Delphi mot Estland [J] EMD 10. oktober 2013, no. 64569/09.

Gavrilovici mot Moldova [J] EMD 15. desember 2009, no. 25464/05.

Handyside mot Storbritannia [P] EMD 7. desember 1976, no. 5493/73.

Klass m.fl. mot Tyskland [P] EMD 6. september 1978, no. 5029/71.

Krone Verlag GmbH mot Tyskland [J] EMD 19. juni 2010, no. 27306/07.

Leihdeux og Isorni mot Frankrike [GC] EMD 23. september 1998, no. 24662/94.

Lillo-Stenberg og Sæther mot Norge [J], EMD 16. januar 2014 no. 13258/09.

Markt Intern Verlag mot Tyskland [P] EMD 20. november 1989, no. 10572/83.

Mosley mot Storbritannia [J] EMD 10. Mai 2011, no.48009/08.

Peck mot Storbritannia[J] EMD 28. januar 2003, no. 44647/08.

Stankiewicz mfl. mot Polen [J] EMD 14. januar 2015, no. 48723/07.

Steel og Morris mot Storbritannia [J] EMD 15. februar 2005, no.68416/01.

Von Hannover mot Tyskland [J] EMD 24. juni 2004, no. 59320/00.

Von Hannover mot Tyskland II [GC] EMD 7. februar 2012. no. 40660/08 og 60641/08.

Y mot Norge [J] EMD 11. februar 2003, no. 56568/00.

Internett

Kierulf, Anine, «Ytringsfrihet», *22juliseret.no*, oktober 2017:

<https://22juliseret.no/ressurs/ytringsfrihet-2/>.

<https://marcusandmartinus.com/>.

Ukjent forfatter, «barnekonvensjonen», *barneombudet.no*, ukjent publiseringsdato,

<https://www.barneombudet.no/for-barn-og-unge/barnekonvensjonen> (lest 17. april 2022).

Ukjent forfatter, «-Barn må beskyttes bedre mot kommersiell utnytting på internett», *barneombudet.no*, 15. oktober 2020, <https://www.barneombudet.no/aktuelt/innyhetene/barn-ma-beskyttes-bedre-mot-kommersiell-utnytting-pa-internett>.

Ukjent forfatter, «Hva er en personopplysning?», *datatilsynet.no*, sist endret 17.07.2019, <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/personopplysninger/>.

Ukjent forfatter, «samtykke fra mindreårige», *datatilsynet.no*, 04.04.2022, sist endret 25.04.2022, <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/samtykke-fra-mindrearige/>.

Ukjent forfatter, «ny personopplysningslov», *regjeringen.no*, 30.10.2019, <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/personvern/ny-personopplysningslov/id2340094/>.

Annet materiale

Sandberg (2016) Kirsten Sandberg, «Barnets beste i lovgivningen. Betenkninger til Barnevoldsutvalget», 21. desember 2016, PDF-versjon, tilgjengelig her: <https://www.jus.uio.no/forskning/omrader/verdi/publikasjoner/barnets-beste-i-lovgivningen.html>.

Datatilsynet (2018) Datatilsynet, «I beste mening om bilder av barn på nett», 2018, PDF-versjon, tilgjengelig her: <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/skole-barn-unge/bilder-av-barn-pa-nett/>.

FNs barnekomite (2010) FNs barnekomite, «Behandling av Norges fjerde rapport til FN om oppfølging av barnekonvensjonen. Avsluttende merknader fra FNs komité for barnets rettigheter januar 2010», januar 2010, tilgjengelig her: <https://www.regjeringen.no/contentassets/0fd2eb1efd3940409d7e036eabc63da8/q-1173binmat.pdf>.